

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1934

II aastakäik

Toimetaja dr. agr. A. MILJAN. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk 40, postkast 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 1

Jaauar

Järvamaa maanoored suusavõistlusel.

Uueks aastaks.

„Mis kasu on inimesel sest, kui tema kasuks saaks hõike maailma, aga kahju teeks oma hingele?“
Matt. ev. 16, 20.

Sõbrad saadavad õnnesoove, uueks aastaks tervitusi...

Üks ei saada õnnesoove ega too sull' tervitusi —
kodumaa kallikene, püha pinnakene.

„Miks sa soove ei saada, tervitusi ei too, emakene hellakene?“

„Soovid ei saada sihile, tervitused ei too tervist. Nõudmised on nurgakiviks, pingutused seinapalgiks, tegu on tugevaks tare talaks! — Ei ma soovi sulle õnne, et see taevast sulle sajak, kogemata kambri kargaks, — tuleb uksest, kaob aknast, ei-tal ole püsi, pidu!

Õnnest ära unista, et tööta sulle tuleks, vaevata su teele veereks.

Õnne pead ise looma, tulevikku taguma.

Tööd ma nõuan uueks aastaks, palehigi piisakesi! See on minul vanaks viisiks, kauaaegseks kindlaks kombeks, tunaeilseks targaks teoks. Küsi, mis sull' kostab isa päri, mis ema sulle pajatab. — Ilma tööta ma ei toida, koor-mata ei kasvata, laisale ei luba leiba, päevavargale ei palukestki. Oma poegi ma ei paita. Sest on saanud visa sugu, tugev tõug kui Taaratammed!“

Rahval kodu seda kallim, mida rängem rajamine; pind on peremehel püham, kui sealt kive kangutatud, viljad seda viljakamad, kui on seeme sõelatud... Kes on valmis kandma vaeva? Kes on tugev tööle tõusma, oma õnne sepaks saama? Mitte, see kes kurja küttes; mitte see, kes patu paeltes. Need on orjad armetumad, rahva õnne õõnestajad, iga lootuse lõhkujad.

Ära lase meelest minna, et kes kütvab künnile, kodumaa pühale pinnale, ärgu jätku südant sööti, hingevälja harimata.

Kui sealt lõikust pole leida, kui seal kasvab kibuvitsu, lämbub ohakate lasul, mis on püha, puhas aade sumbub usk ja sureb palve, — siis ei jätku jõudu tööle. — Kui su süda pole selge, kui su käsi pole kasin, ära tööst sa looda tulu, mis sull' tuleks õnnistuseks: Poja patt, see sõkub porri, mis on isa istutanud; tütre tühine hingeloorus hävitab kõik ema helmed, mis tal auks ja iluks olid. Puhas käsi adra küljes, — selle vaod — õrneviirud; puhas süda seemendaja, — selle terist rahvaloitu!

Olid ajad karmid, kitsad, olid aastad rasked, rängad, — siiski magus oli maista isa leiba lasteperel, — sest see oli õnnistatud, palve läbi pühitsetud, Jumala hoiul jagatud.

Püüa õnne pärida, mis su isamajas elas; ära oota, et ta tuleb, ilma et sa kaasa aita.

Tõuse teole, hari hinge, võille vale vastu, kipu kallale kurjale, palu puhtust palvekütlel, ja siis astu adra taha, küll sa rõõmu tunnend rinnus, hõise huultel heliseb.

Kasehiis sull' kajab vastu, kuusemetsast kostub kaugelt, hüüab emakese hääl, kodumaa sind võtab kaissu, tunnend tema sooja südant, näed, kuis Taevajumal tõstab õnnistades isakäed sinu kodukolde kaitseks, sinu tööle edu andes, sinu ained ellu kandes.

A. Vestrén-Doll.

Viijandi õpetaja.

Maanoorte koduste raamatukogude korraldamine

Maanoorte koduste raamatukogude korraldamise tähtsamad põhimõtted oleksid järgmised: kodune raamatukogu moodustagu ühe terwiku ning olgu wältimehelt kodu faamistuseks ja siiski kodu waimliiselt elu rikastawaks teguriks; korraldamine nõudku wõimalikult wähe aega, kuid seejuures walitsegu raamatukogus kord, mis wõimaldab kiirelt wastawate raamatute leidmist ja üldse ülewaaite faamijit raamatukogus olewast kirjandusest; koduse raamatukogu tarwitajad olgu perekonnaliikmed ja teised kodu asuwad kodanikud; iga teenigu eeskätt kodu ja selle huwe ning tenta korraldamisel arwestatagu kodu nõudeid ja wajadusi.

Wõttes aluseks need põhimõtted oleks esimeheks ülesandeks koduse raamatukogu korraldamisel kokku koguda kõik kodus olewad raamatud ning selgitada, millised neist siiski wõiksid kuuluda jellesse raamatukogusse. See on maanoortele juur ja wastutusecikas ülesanne, sest koduses raamatukogus wõiksid aset leida ainult head raamatud, — raamatud, mis arendawad ja kaswatawad noorte hingeilma head ja ilusat. Kogu oma waimliste wõimete ja teadmiste tegewusse rakendamine, laine arutamine, püüuwus, hariduse- ja kaswatusetöö süstide ja põhimõtete arwestamine ning haridusetegelaste ja kohal olewate eriteadlaste nõu ja juhendid wõimaldawal maanoortel teostada juba walikut ostarbetohajafelt.

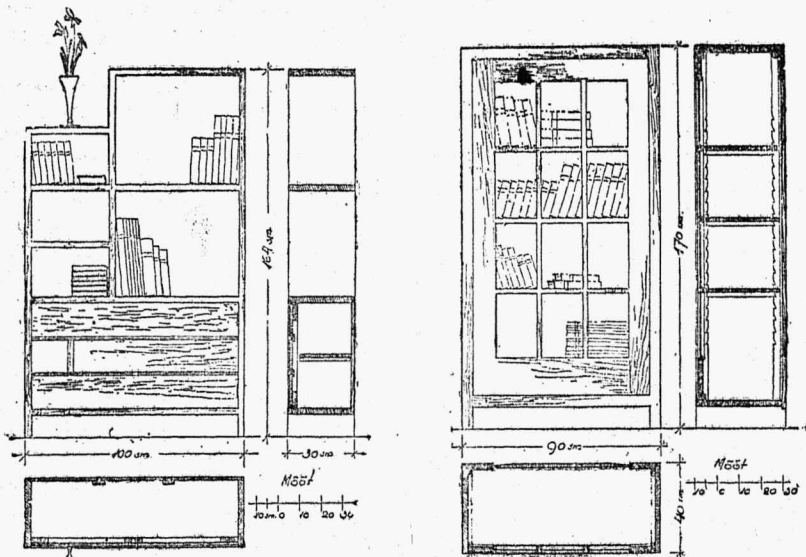
Järgmiseks ülesandeks oleks kodusesse raamatukogusse paigutamiseks walitud ja määratud raamatute kõitmine. Selle ülesande täitmine on tarwilik selleks, et kindlustada raamatute alashoidu pikemaiks ajaks, sest kõidetud raamat peab tarwitamisel wastu rohkeini aega kui kõitmainu. Kõide kaitseb raamatut tolmuga ja osalt ilmastiku mõjude eest. Kõidetud raamatuid on wõimalik ajutada korralikumalt riulitele. Mõnuseft kõidetud raamatud on wäljalt meeldiwad, ilusad, wastates jeeaga esteetilistele nõuetele. Walibaitse ka jeda, et kõidetud raamtu lugemine olewat hõlpsam ja kergem. Seepärast wõiksid raamatuid koduses raamatukogudes jääda kõitmata ainult siis, kui kõitmine ei ole kuidagi wõimalik; kõitmisele tuleks aga ajuda esimehel wõimalusel, kusjuures kõitmisele kuulufid ka kõik need raamatud, mis on nõutatud wõi annetatud koduse raamatukogu täiendamiseks.

suuna ilufõide on kallid ja jeepäraft teostamata maanoorte majanduslikust seisustohast, siis tuleks kõita raamatud talwalises kõites, mis oleks küllalt tugew ja ka nägus. Raamatu seljale ja nurladele tarwitatagu wastawat nahka wõi riidet ning kaante wäliskülgedele wastawat paberit. Nahk, riie ja paber ei tarwitajeks olla wärwilt kirewad, waid jebiwamad oleksid tagasihoidlikud wärwid, mis annafid raamatukogule meeldiwa ilme ja wastafid raamatukogule kui hariduse- ja kaswatusesutusele. Ka oleks joowitaw, et need wastawad materjalid oleksid kõigil raamatutel wõimalikult ühtlalt wärwi, eriti nahk ja riie raamatute seljal, mis nähtaw raamatute jeisimisel riulitel. See ühtlus wärwides annaks raamatukogule ühtlase ilme ja nagu jeoks kõik raamatud üheks terwituts, kuna aga mitmekesised, eriti heledad wärwid teefid raamatukogu kirjaks.

Koduste raamatukogude raamatute kõitmisetööd teostafid maanoored ise, omal jõul. Selleks wastawate teadmiste ja oskuste omandamiseks wõiksid noorteeühingud ja ringid ning üldse kohapealsed hariduslikud organisatsioonid korraldada liihaegseft raamatukõitmise kurjusi, kuna aga tarwiliku wilumuse omandafid maanoored tegelikult töös jellel alal. Kurjuse korraldamiseks tuleb toimida „Liihaegsete kurjuse regitree-ritmise ja kõitamise määruse“ järgi, mis awaldatud Niigi Teatajas nr. 32 — 1931 ja ka raamatus „Hariduseala korraldus“ lhf. 201—206, milline raamat on jaadawal kasutamiseks igas algkoolis. Ka on wõimalik kurjuse õppejõududele taju maksimiseks jaada wõhemaid toetuse summe hariduse- ja sotiaalministreeriumilt, efitades selleks ministeeriumile wastawa palwe kohaliku maatoolivalitijuse kaudu.

Seale kurjuse mõits omandada teadmisi ja oskusi raamatute kõitmise alal ka wastawast kirjandusest, juhenditena algkoolide õppejõududeft ja praktiseerimise teel raamatukõitjate juures. Raamatuteft sooritamine järgmijä: „Raamatukõitmise õpetus ja muud täiendusi kaitöö pildiajafitja „Tööõpetuse“ 1927. aastafaiigu uue trüki juurde“, 24 lhf., hind 50 senti; S. Tibar — „Raamatukõitmise õpetus“, 48 lhf., hind 60 senti; ajafiri „Tööõpetus“.

Seega võimalusi teadmiste ja oskuste omandamiseks raamatuköitnise alalt on olemas. Jääd ainult soovida, et maanoored kasutaksid neid võimalusi, eriti lihtsel jõul ja nõul, moodustades gruppe ja tehes ettepanekuid haridusliikvetele organisatsioonidele kirjaste korraldamise ajaks, olles juhitud eesmärgilt — ajutada kodused raamatukogud piisvateks hariduse- ja kasvatusasutusteks ning kodude kaunistuseks.

Raamatukapid koduse raamatukogu jaoks.

Pärast raamatute köitmist tuleb neist moodustada kodune raamatukogu — asetada raamatud vastavasse kohta kappi või riiulitele sellekohasesse järjekorda. Selleks on eesmärgid maja raamatukappi või riiulit. Selistatav on raamatukapp, sest kapis on raamatud paremini kaitstud tolmu ja õhu muudatuste eest kui lihtistel riiulitel. Ka on kapis paremini kindlustatud raamatute alal- ja korrashoit. Raamatukapid võimaldavad olla välimuselt ja ehituselt mitmekesised. Üldiselt mõiks aga soovitada, et maanoorte koduse raamatukogu raamatukapp oleks võimalikult lihtne ja tavalise kapi kujuline, sest sellise kapi jaoks noored ise valmistada või kui ta osta, siis vähemate summadega. Kapp ei tarvitseks olla suur, eriti siis, kui raamatuid on vähe ja raamatukogu on alles esialgsel arengiastmel. Kapp, mille kõrgus 1,8 meetrit ja laius 90 sentimeetrit, mahutaks umbes 150 raamatut kestmises kaustas ja seega selline kapp oleks küllaldane 150. köitelisele kodusele raamatukogule. Suurt kappi raamatute vähefusse puhul ei saa muuseas soovitada pidada ka jeevärast, et ta nõuab palju ruumi ning tema raamatuteft wabu riiulid hõrdatakse kahtama muudeks otstarbeteks, mis ei mõiks aga kuidagi lubatav olla, sest raamatukogu kapp peab olema ainult raamatute ja nende kirjandusliikvete esemete jaoks, mis on tähendatud kirjutises „Maanoorte kodused raamatukogud“. Kapi sügavus ei tarvitseks olla üle 35 sentimeetri, sest raamatuid seifaksid kapis ainult ühes reas, et võimalik oleks neid hõlpsasti kätte saada. Kapi riiulilaudad tuleksid asetada liikvatele alustele, et võimalik oleks reguleerida riiulite vahet, jättes mõne riiuli vahel laiemaks, mõne aga kitsamaks vastavalt neile paigutatavate raamatute kaustale. Kui aga riiulilaud kinnitatakse kapi külge, siis mõiks olla alumise ja järgmise riiulilaua vahel 35 sentimeetrit suuremate raamatute jaoks, järgmiste riiulilaudade vahel aga 24—30 sentimeetrit.

Kunustades koduse raamatukogu tähtsaks hariduse- ja kasvatusasutuseks ning kodu kaunistuseks, tuleks anda sellele kogule kodus vääriline koht. Seda kogud ei mõiks asetada pimedasse nurka või varjatult muu mõõbli taga ega ka eesfotta või kööki, waid selle kogud asupaigaks peaks olema kodus puhtaim ja walgeim tuba, — tuba, kus

erefunktsioonid teevad waba aja waimlikes tegevuses. Ra ei ole footoitaw pa-
rutada raamatufappi wastu wäljst teina, eriti siis, kui see sein wõib niiskust anda, sest
niiskus rikub raamatuid.

Need oleksid üldised nõuanded kodusse raamatufogu kapi ja selle asupaiga suhtes.
Kuna kapi ostmise nõuad raha, jeda aga maanoortel wähe on, siis peaks toimuma kapi
walmistamine võimalikult noorte eneste poolt. Sel puhul oleksid rahalised kulud ko-
guni wäljesead, sest suurema osa tarwilikust materjalist, nimelt laudu, võimalduks saada
omast majapidamisest; raha eest tuleks osta ainult wähemaid metalleti ja klaas kapi
ukse jaoks, sest ülemine osa uksest wõiks teha klaasist.

Raamatute asetamiseks kappi riulitele on mitu võimalust. Need wõib asetada
riulitele nõutamise järjekorras, ning seega kui raamatud pärast nende nõutamist kan-
tasse nimestikku järjekorra numbrite alla, siis seisaks jelle korra puhul raamatud riul-
itel numbrite järjekorras. Raamatuid wõib paigutada riulitele ka siju järele litigita-
tul, — iga liit, näiteks ilukirjandus, ühiskonna- ja digusteadus, tegelikud teadused,
ajalugu j. t. oma riulile wõi eraldi riuli wastawasjesse ossa. Raamatuid paigutatakse
riulitele ka suuruje wõi kausta järgi jaotatult. Sgal nimeetatud paigutamise wiisil on
omad head omadused, kui ka omad puudused, milliste juures peatumine siin wiiks meid
kaugale meie ülesandest. Kodusse raamatufogu siemisel korraldamisel oleks soowita-
maks wiisiks raamatute paigutamine riulitele suuruje (kõrguse) wõi kausta järgi.
Selleks tuleks jaotada raamatud suurusest wõi kaustast kolme wõi nelja liiki, asetades
iga liigi omaette riulile wõi raamatute wähejuje puhul ka kaks suuruisel lähedalole-
walt liiki ühele riulile üksteisest eraldatult. See paigutamise wiis võimaldab tundu-
walt ruumi kokkuhoiu; ühefõrguseid raamatuid on võimalik paigutada korralikult ruu-
sile, nad ei lähe segamini ega kao ära üksteise taga. Sel wiisil paigutatud raamatud
annavad raamatufogule ühtlase korrapärase ilme, kuna aga raamatufogu, kus kaustast
juured ja wäljesead raamatud on segamini, näib nagu korraldamatu. Seega raamatute
paigutamine riulitele suuruje wõi kausta järgi wastab ilu nõuetele. See on aga
suure tähtsusega, sest kodune raamatufogu peab olema ka kodu kaunistuseks.

Arvestades ilu nõudeid, ei oleks lubatav kleepida raamatute selgadele jedeleid
raamatute nr.nr. wõi autorite wõi pealkirjade tähendamisega ega ka kirjutada neid ot-
seselt raamatute selgadele, waid raamatute seljad oleksid puhtad. Küll wõiks aga pres-
sida raamatute seljale kuldtähtedega raamatu nr., autori ja pealkirja, kuid see jääb teos-
tamatuks wõi on raskest teostataw majanduslikul põhjusel. Samuti ei saa pidada
soowitawaks raamatu nr.nr. wõi ka omaniku nime kirjutamist raamatu esilehe esimesele
küljele. Kuna aga omaniku nime kirjutamine siiski tarwilik on, siis wõiks jeda kirju-
tada esilehe teisele küljele, sest seal ei paista ta nii silma, raamatu omaniku selgita-
misel on aga nimel sellel küljel sama tähendus, mis esilehe esimesel küljelgi.

Kuna maanoorte kodusse raamatufogud on nende asutamise järele raamatute
arwult wõrdlemisi wäljesead, siis ei oleks waja pidada nende üle nimestikke ühikasja-
sikkude teadetega. Kui raamatute arw on alla saja, siis wõiks piirbuda ainult ühe
nimestikuga, millesse kantakse raamatud, mis olemas raamatufogu asutamisel, ning pä-
rast asutamist omandatud raamatud nende saamise järjekorras. See nimestik sisaldaks
lahtrid järgmiste teadetega: järjekorra nr., raamatu autor, raamatu pealkiri, ra-
matu hind ja tähendus. Kuna kodusse raamatufogu raamatud, kui nende arw wälte
on, on maanoortel wäljusest teada, siis ei ole raskest nende leidmisel riulilt ka
ilma wastawa nimestikuta, kui nad on paigutatud sinna suuruje wõi kausta järgi.
On aga raamatute arw üle saja wõi tekitab raskest raamatute leidmisel riulilt ka
nende arwu puhul alla saja, siis tuleks koostada raamatute nimestik riulite järgi, iga
riulil jaoks omaette nimefiri (muudugi wõib olla ühes kaustas wõi wihitus), milles
tähenbatud wafakult poolt paremale poole riulil asuwate raamatute autorid ja peal-
kirjad. Need nimestikud hõlbusatamad raamatute leidmist riulilt. Waja on ainult,
et raamatud seisaksid riulitel wastawalt nimestikule.

Need oleksid minimaalsed nõudmised kodusse raamatufogu nimestikkude pidamise
suhtes. Need nõudmised peaksidki olema wäljesead, sest maanoortel ei jatu aega pal-
jude ja ühikasjalsikkude nimestikkude koostamiseks. Ra ei moodusta need nimestikud
sihti iheenesest, waid nad on ainult abinõud sihi saavutamiseks, — abinõud raamatu-
fogust ülewaate saamiseks, raamatute alalhoiu kindlustamiseks ja leidmiseks lugemise
otstarbeks. Siht on aga raamatute lugemine ja sajutamine elufüsimuste lahendamise

feis. Ülewaate jaamine, raamatute alalhoidu kindlustamine ja leidmine riulitelt on aga jaatutataw ka nende tähendatud lihtjate nimestikkude kaasabil.

Wõib kerfida küsimus, kas anda raamatuid kodusest raamatufogust lugemiseks ka neile kodanikkudele, kes asuwad wäljaspool kodu, — j. o. sugulastele, sõpradele ja tuttawatele, sejt selle küsimuse lahendamisejt on jstutu ka koduse raamatufogu korraldamine raamatute wäljaandmise alal. Selle küsimuse suhtes wõiwad olla seisukohtad lahunimewad. Meie aga asujine seisukohale, et kodune raamatufogu on määratud pereleonna liikmetele ja teistele kodu asuwatele ja iõõtawatele isikutele. Tema ülesandeks on teenida kodu ja rahuldada kodu huwe ja temas elawate inimeste waimlijt huwe ja elulijt wajaajuti. Wäljaspoole kodu wõiks aga siiski anda raamatuid kodusest raamatufogust lugemiseks headele sõpradele ja sugulastele, kuid ainult erandjuhtudel ja põhjendatud asjaoludel ka teistele tuttawatele inimestele. Kuna aga jee raamatute andmine wäljaspoole kodu seiswatele inimestele toimiks piiratud ulatuses, siis ei ole waja põhjapanawat tööd koduse raamatufogu korraldamisejt jellest seisukohast. Waja oleks ainult siise seada wiht wõi kaustit, kuhu tähendataise isiku nimi ja elukoht, sellele raamat antud, ja andmise kuupäew ning antud raamatu autor ja pealkiri. Kas wõtta ka allkiri wäljaspoole kodu antud raamatute suhtes wõi mitte, — jee on usalduise küsimus ja jääks seega lahendamisele igale maanoorele enesele.

Valmik kutsikale.

*Üks väike armas kutsikas,
kes veeres nagu raha,
see ilpas ümber lastega
küll lumega ja kastega,
ei teinud üal paha.*

*See kaswas üles, suureks sai
ning oli kaunis peni.
Süis tuli välja peremees,
tõi ohelikku enda ees
ja koera ketti pani.*

*Nüüd ulwab, haugub, jookseb see
sealandast aitadeni.
Ja kui ta jookseb, sellest maa
küll üal lähemaks ei saa,
kett kõliseb waid seni.*

*Nüüd on ta urris, meeletu,
a'ab taga oma saba,
ja salvab kõiki sidemeid
ning näitab pruune igemeid —
ja ta ei ole vaba.*

*Oh maakene, oh mullaken,
kas sina tunned seda?
„Su rahwas nõnda siidamlik
ja lootuses nii kannatlik“ —
ja nüüd on selge söda.*

*Oh hingeken, oh meeleden:
sain oma siidameni.
Sa oled kinni pandud vang
Ja vangi ette raudne kang.
Sain sinu juurde peni.*

Henrik Visnapuu.

Maalt põgenetakse linna.

Linn on kohaks, kus keskitamise ja organiseerimise tõttu on kergem teenida võimalusi materjaalsete ja waimliste tarwete rahuldamiseks. Linn enam organiseerituna määrab hinna oma saadustele. Põllumajandus, suure üksuste hulgaga ja sellest tingitud nõrgema organisatsiooni tõttu, on olnud selleks vähem võimeline. Kui võtame tööstus- ja põllumajandussaaduste hinnaks 1913. aastal 100, on 1933. aastal tööstussaaduste hind Saksamaal 100-lt tõusnud 113-le, põllumajandussaaduste hind selle vastu langenud 81-le.

Linna kasuks kõnelevad ka palga-vahekorrad põllumajanduses ja teistes elukutsetes. Võttes sajakas inimese keskmise teenistuse Saksamaal, on põl-
lutöölise palgaks olnud 48,1, iseseisva põllumehes palk 51,9, põllumajanduses töötawate ametnikkude palk 64,9, wäljaspool põllumajandust töötawail teenijail, töölistel ja ametnikkudel 94,8 ja wäljaspool põllumajandust töötawail iseseiswatel 237,7.

Vaatamata hoolsale tööle on põllumehe palk wastanud umbes linna tööta töölise toetusele. Põllumajanduses töö-

tajate töövili ei ole tulnud mitte täielikult tootjate kasuks. Säärase olukorra juures ei ole ime, et linna voolab hulk energilisi haritud inimesi, kes õppekulude näol maale on teinud suuri kulusid. Maa samal ajal jääb vaesemaks materiaalselt kui ka vaimliselt ja muutub veelgi vähem külgetõmbavaks.

Teiseks tähtsaks põhjuseks linnarändamisele on olnud koolid. Maa kool asutati linna koolide eeskujul. Õppekavad ja õpetusviisid on sellepärast olnud ka maal linna elanikkonnale sobivad. Need teadmised ei ole noorele põllumehele oma elujärje korraldamisel ja paremate elamisvõimaluste loomisel maal olnud teenäitajaks. Nad on osutunud enim koormaks maal elamisel, on kiskunud kodukohast kaugele inimese mõtled.

Rahvamajandusliku mõtlemisviisi tungimine maale ja elavam kaubavahetus sunnib põllumeest töötagajärgi põllumajanduses arvestama kapitali tasuvuse alusel. Säärane mõtlemisviis lõdvendab sidet põllumehe ja kodukoha vahel. Peasihiks jääb põllumehel siis võimalikult suur palk enesele ja hea tasuvus kapitalile. Kui teisel nende sihtide saavutamiseks paremad tingimused, ei kokkuta kodukoha vahetamisest mõne muu ettevõtte vastu.

Ei tule aga unustada, et elavam kaubavahetus ja majanduslik orientatsioon põllumajanduses suurendab võimalusi õige majandamise korral saavutada ka kõrget tasuvust, samal ajal suurenevad muidugi ka kahjusaamise võimalused.

Maaelanikkonna linnarändamine kutsub rahva elus välja suuri muutusi. Esiteks annab maal ennast tunda töolistepuudus ja selle tagajärjena edaspidi toodangu langus põllumajanduses.

Raskusi tööliste muretsemisel suurendab veel see, et põllumajanduse intensiivsemaks muutumise ja enam turuga ühendusesse astumise tõttu muutub tööjõu kasutamine aasta jooksul ebaihtlasemaks. Talust kaovad talvel enesevarustuseks tehtavad täitetööd. Kui põllumajandus töölist kasutada saab aga ainult suvel, siis on loomulik, et tööline omale otsib kindlama teenistuse ja hea meelega vahetab maaelu linnaelu vastu.

Maalt linnarändajad viivad hulga varazaidast õppekulude ja pärandusosade teel põllumajandusest. Maal suureneb lisaks veel hõredama elanikkonna tõttu kaubavahetuse kulu. Tootmine ja tarvitamine samal maa-alal ei ole enam nii ühtlaselt jaotatud, mille tõttu suureneb toodete ja ostusaaduste veokulu.

Maalt linnarändamine vähendab sündivust. Linnarahva juurdekasv on umbes viiendiku võrra väiksem kui juurdekasv maal. Riigikaitse seisukohalt on see asjaolu eriti kardetav, sest hõredalt asustatud maa on väliste vaenlaste vastu nõrk ja samal ajal teeb see asjaolu võõrastele riikidele maa meelitavaks.

Ka rahvamajandusele on maa vaesestumine kapitalilt ja tööjõult kahjulik. Teatavates looduslikkudes ja majanduslikkudes tingimustes olevad maal on edukaks majanduse arenguks tarvilik optimaalne kapitalide jagunemine tootmisalade vahel kui ka optimaalne tootmisalade vahekord. Maalt linnarändamine võib suurel määral rikkuda selle tasakaalu tootmisalade vahel ja saada hävitavaks kogu rahvamajandusele.

Maa elanikkonna linnarändamise kohta Eestis annab pildi Riigi Statistika Keskbüroo poolt koostatud rahvastiku liiklemise tabel:

1. jaan.	Elanikkude arv tuhandeis				Suhtelised arvud (%-des)			
	Linnad	Alevid	Vallad	Kokku	Linnad	Alevid	Vallad	Kokku
1933	340,6	28,2	754,8	1123,6	30,3	2,5	67,2	100
1932	337,3	28,6	753,6	1119,5	30,1	2,6	67,3	100
1928	316,2	27,7	772,4	1116,3	28,3	2,5	69,2	100
1923	263,4	35,4	791,9	1107,1	24,2	3,2	72,6	100

Tabel näitab, et suhe linna ja valdade elanikkude vahel on olnud 1923. a. 24,2:72,6 vastu, 1933. a. on suhe juba 30,3:67,2 vastu. Jälgides samal

ajavahemikul maaelanikkude arvu (valdades), selgub elanikkude vaheline suhe 37 tuhande võrra. Need andmed on tõenduseks, et Eestis põgene-

take maalt. Rikutud tasakaalust elanikkude vahekorras linnas ja maal annab tunnustust ka tööpuudus linnas, mis veelgi ei taha lõppeda.

Tabelist torkab veel silma rahva aeglane juurdekasv. Juurdekasv on meil viimase 10 aasta jooksul isegi väiksem olnud kui Prantsusmaal, mis sugune üldiselt tuntud väikese juurdekasvuga rahvana.

Põhjused maarahva linnarändamiseks on meil üldiselt samasugused, kui kirjeldatud eelpool. Nii meilgi tuleb süüdistada hariduse korraldust. 1930. aastal kulutati meil põllumajandusliikudele koolidele ainult 5,2% üldisest koolide eelarvest. Naeruväärt väike protsent rahva kohta, kellest linnas elab ainult 30%.

Peab küsima, kas on olnud õige meie majanduselu juhtimine? Kas on olnud õige, et tööstusest 3 kuni 4 korda enam tootev põllumajandus on saanud laenudest kasutada ainult 40%? Kõik oleks ju korras, kui tööstus nende laenude abil oleks tõstnud toodangut ja suu- vendanud töövõimalusi rahvale. Töös-

tused on aga pea eranditult vähendanud tööliste arvu. Suur osa laenedega asutatuist kaubanduslikeist ja tööstuslikeist ettevõttest on sulgenud ukсед, jättes laenude katteks väärtuse kaotanud tootmisvahendid, ehitused ja masinad. Osa laenudest on aga ka lihtsalt nende ringkondade poolt kulutatud elamiseks.

Säärane asjade käik näitab, et meil on hinnatud üle tööstuse tähtsust. Tootmisalade, tööstuse ja põllumajanduse, optimaalne vahekord Eestis ei ole sellane, mis suguseks seda on tööstuse kaitse ja toetamisega katsutud muuta.

Peame pöörama enam tähelepanu põllumajandusele. Enne peab jõudma aga arusaamisele, et kunstlikult ülesehitatud tööstusel ei ole koht Eestis. Tasuva põllumajanduse loomiseks peame koondama oma jõud. Selles töös olgu põllumehele abiks koolid, nõuandjad ja eriti majanduselu juhid, sest tasuv põllumajandus suudab pidada linnis põllutöös maalaanikkonna ja tömbab töösse praegu linnades kasutava elava tööjõu.

Agr. J. Anderson,

Miks ei jääda truuks maale,

On saanud üldiseks hüüdsõnaks „tagasi maale, truuks maale“. Paljud riigid, nende hulgas Saksamaa, Itaalia, Inglismaa ja Ameerika püüavad tõkestada rahva äravoolu maalt linnadesse, nähes selles tõsist ohtu ja aadrilaskmist riiklise olemise kindluse seisukohalt.

Tööstusliku tõusu ajastul põllumehed ja teised maa inimesed meelitati linnadesse, lootuses kindlamale teenistusele ja suuremale tasule. Põllumees ei saa palju raha ja seda vähestki näeb peamiselt sügisel saagi realiseerimisel. Linna kutsetes aga saadaks kindlat palka igal kuul. Tuli kriis. Kas need suured hulgad endisi maalt põgenejaid olid kõik kehtvalt tööstusele linnas vastuvõetavad ja on neid nüüd võimalik veel tuua tagasi maale? On võimalik, aga ainult neid, kelle hing ei ole jõudnud kohaneda linna õhkkonnaga ja keda enne „sisseelamist“ tabas kriis. Ainult nende juures võib tekkida igatsus minna tagasi maale. Need, kes olnud juba üle

kümne aasta linnas, on jäädavalt kadunud maale. Kui neis peakski tekkima soov tagasi minna, siis on see vaevalt mõeldav, sest nad on juba nii tihedalt seotud sidemetega uues ümbruses, mis lämmatanud kõik endised. Kellel aga põllumehe hinge, võivad pöörata maale tagasi alati, eriti kui sääraseid inimesi on vintsutatavad viletsused valusalt piitsutanud nõnda, et nad väsinud ja tüdinud on linnast.

Mussolini andis Itaalias 1926. aastal suure tõuke rahva tagasipööramiseks linnast maale, mis on annud häid tulemusi. Valmistati maailma paremate asjatundjate poolt suurejoonelised kavvad sisekoloniasiooni teostamiseks ja laiaulatuslike maaparandustööde läbiviimiseks. Maa elujõu säilitamise ja loeva töötamise seisukohalt seisab tähtsam ülesanne aga selles, kuidas siduda inimesi maaga, et nad üldse ei põgeneks linnadesse.

Ülesanne iseendast ei ole raske, kui osatakse vaid taibata õiget suuna.

Riiklikust seisukohast peab talupoja seisust kui esimese klassi inimesi tunnustama ühiskonnas. Valitsevad võimud ja avalikuelu juhtivad tegelased on kohustatud selle seisuse eest alati võitlema ja neid mitte ainult valimiseelse tel hooaegadel meeles pidama. Meil on mindud kaugel taluelu idealiseerimisel ja kiidulaulude laulmisel. Seda tehakse peamiselt meeleolude püüdmise eesmärgiga. Meie põllumees on aga küllalt intelligentne, et sääraseid meelitusi seesmise mulgema vastu võtta. Tõsine põllumees vihkab neid, kes püüavad tema kutset kergemeelselt ülistada.

Need inimesed, kes südames on tõotanud talupoja seisuse eest võidelda, peavad leidma õige tee põllumehe juurde. Tuleb põllumehe isikupäraseid võimeid püüda võimalikult täiuslikult välja arendada ja tema iseteadvust tõsta. Propaganda maaelu korraldamiseks peab olema otsekohene ja tõsiselt mehine. Kunagi ei suudeta ainult vaimustuse puhangute silmapilgu mõjuga säilitada põllumehe hinges seda tasakaalu, mis kindlustaks tema töö- ja võistlusindude kestvalt argipäeva askeldestes.

Kui nõutakse truudusevannet maale ja taluelule, siis on esimeseks eelduseks selle juures, et oleks majanduslikult loodud säärane olukord, mis kindlustaks vähemalt elementaarseid elamisnõudeid. Siin ei tule kõne alla mitte ainult töö ja selle tasu suhe, võrreldes teiste kutsetega, vaid üldised elamistingimused maal. Meie teame, kuidas paljude talukodude seisukord on võimatu vilets, kus puuduvad enam-vähemgi inimväärsed elamistingimused. Kooplis kätes ja kaitsevõle teenistuses olles näevad noored linna välist suurst ja silmnähtavalt puhtamat ning kergemat elu ja koju tulles ei suuda enam kohaneda siin valitseva viletsusega. Talus peab olema kõigepealt korralik elamu, kui nõuame, et pere ei laguneka ja osa ei valguka linna. Edaasi, et kõita inimesi maaga, peab kättesaadavamaks tegema tehnika- ja kultuuri hüved ning loodama soodsamad liiklemisvõimalused, mis hõlbustaks omavahelist läbikäimist ja ühendust turgudega. Jätab talu mulje, nagu vangimaja, siis püütakse sealt põ-

geneda. Mida raskemaks kujuneb põllumehe seisuse olukord, võrreldes teiste kutsetega, seda enam leiab aset truudusemurdmine talu ja maa vastu. See nähe peegeldub ilmekalt kriisi aegadel, sest põllumajandus on kriiside puhul esimene langeja ja viimane tõusja. Meil on pandud maksma rida radikaalseid agraarpoliitilisi korraldusi põllumeeste abistamiseks otsekohesete soodustuste ja toetuste kujul, kusjuures ei ole aga sugugi talude seesmist jõudu, nende korrastuslikku iseloomu, aga mis eriti oluline, põllumeeste isetegevust ja algatustahet elustatud. Sellelega on vaid seniseid süsteemi, korras- tuse ja töötehnilisi puudusi edasikestvalt pikendatud, mitte aga põhjusi vältitud.

Põllumehe seisukorra kindlustamise seisukohalt oleks tarvilik: maksude ja kohustuste revisjoni, toetusi ikalduste ja õnnetuste juhtudel, pikemaajalisi ja odavaprotsendilisi laene põllumajandusliku tehnikate ostmiseks ja preemi- aid eeskju majapidamistele ning soodsamaid eeldusi talu saaduste turustamisel ja ostukapade muretsemisel. Kunagi ei tohi meie aga unustada seda, et talu hoidjad, temas elatava elu ja seal töötavate inimeste õnne määrata- jateks on talu juhtide, s. o. peremehe ja perenaise isikud. Nende võimetest on sõltuv talu elujõud kõige suuremal määral. Iga algatus, mis tõstab talu- juhtide vaimseta võimete taset, on kindlam ja võrratult tähtsam, kui ükski välisabi ning teetus. Tuleb luua tõsiselt eeldus, et säilitada inimestes truuduse tundeid maa vastu. Ainult maaelu ülistamise hüüetega ajal, kus olukord maal mitu korda raskem, kui üheski linna kutses, naeruvääristatakse vaid seda riikliselt tähtsa probleemi käsitamist. See põhjustab õigustatult küsimuse, et miks just maal võrsunud inimesed peavad need olema, kellel ei ole õigust, aga kes nagu ei tohikski igatseda lähedamaid ja kindlamaid elamisvõimalusi, kui need teisel olemas. Maalt võrdumist tuleb lugeda rohkem valitsevad süsteemi süüks, kui et teha etteheiteid neile, kes nagu ei oskaks hinnata maaelu õilsaid mugavusi. Muudu- gi peab maa kõik tegema oma jõu säilitamiseks ja elutegevuse korralda-

miseks, aga selleks loodagu siis ka samaväärse eeldused. Aeg tõstab selle küsimuse käskivalt päevakorraale ja lahendusest, oleneb, kas truudus maa

vastu kasvab või kahaneb. Noored hindagu kõrgelt põllumehe kutset, aga nõuame selleks ka õigusi.

Agr. A. Eckbaum.

Taadid tulid linnast.

Peatükk Juhana Jaigi ilmuvast teosest „Pombi ja esivanemate kuld“.

Vanamehed jõudsid koju linnast just sel ajal, nagu alati. Oli isegi varane aeg veel, sest kari oli veel nurmel ja muudki talutööllised polnud veel jõudnud õhtule. Seda vist märkasid ka linnastulejad ja seepärast neil oli aega seevõrra, et läsid hobusel tulla sammu, kui-gi tee oli täsane nagu laud.

Kui nad jõudsid lähemale, siis võis kuulda, et hobuse sammumine oli tingitud hoopis teisest põhjusest. Vankris aeti kõvasti juttu.

„Näe nüüd, jällegi pead sa mulle rääkima vastu“, ütles Jaak Mudakurvitsale. „Sa arvad, et siis mina ei tea, palju on maad Reo kõrtsist Raipemäeni. Sinna on viis versta ja sealpool on vanasti tehtud see laulgi — viis versta veerand tunniga“. Vanasti Raipemäel tehti jaanituld ja siis sõideti ikka Reo kõrtsi veerand tunniga.“

„Vaata, pane tähele, mis ma sulle ütlen“, seletas Mudakurvits. „Minu tädi ise elab seal ja mina olen seal käinud rohkem kui sina, ja mul on see nagu praegu kõrvus, kuidas seal alati öeldi, et Reo kõrtsini on kolm versta maad. Loe nüüd ise. Reo kõrtsist on üks verst Mustamullika mõisani ja sealt Kolmesillani üks. Sealt edasi Raipemäeni, vast saab üks pool kilomeetrit või koguni kilomeeter või ei ole sedagi.“

„Oh sa taevane heldus! Sulle seleta ja seleta ja sa ikka räägid oma juttu edasi. Mustamullika mõisa kaudu saab Raipemäele kümme versta, aga ükski tark inimene ei sõidagi Reo kõrtsist Raipemäeni Mustamullika mõisa kaudu. Palju otsem tee läheb sinna Valgevasika mõisa kaudu, ja sina tuled mulle seletama, et Mustamullika mõisa kaudu on sinna kolm versta. Mina olen nii vanaks äraelanud ja ei ole veel kunagi ühegi jutuga eksinud, ja sina tuled minule seletama, et minu jutt pole õige. Ära kunagi ütle nii halvasti teisele inimesele.“

„No sina siis arvad, et sina oled maa-

ilmas see ainuke tark ja teised kõik on rumalad. Ega minagi oma eluajal pole maganud, mina tean ka midagi. Ja just seda tean mina, nagu aamen kirikus, et Raipemäelt Reo kõrtsi juurde on kolm versta ja mitte üks raas rohkem.“

„Kas sa und näed, või? Muud võid sa kõlke teada päris öieti, aga selles asjas on minul küll õigus, et Reo kõrtsist Raipemäeni on viis versta. Oled sa mul õige insiner!“

„No küll sa nüüd ütlesid halvasti mulle. Mina olen nii vanaks äraelanud ja ükski inimene pole julenud mind sömata insineriks. Mina omast sõnast ei tagane: Raipemäelt Reo kõrtsi juurde on kolm versta ja sellest ei tagane mina üks samm.“

„Oi, taivane arm, sulle seleta kui kaua tahes, sina ikka pead rääkima mulle vastu. Mis sa teed ära, kui inimese vaim on nii pime.“

„Sina oled see kõige targem, jah, kes sa sõimad teist insineriks. Vaata, pane tähele, see Valgevasika mõis Reo kõrtsi poolt minnes jääb kaugele paremat kätt, aga see Mustamullika mõis on otse Reo kõrtsi juures. Kui sa selle tuletad meelde, siis on sul selge, et minul on õigus. Aga kui sa siin räägid ikka edasi oma Valgevasika juttu, siis räägi seda mõnele teisele, mina seda küll ei usu. Mustamullika mõis on just see, kus ees on kolmeharaline rehi ja mõisa äärbärk on kahekordne puust maja.“

„Kas sa hulluks oled läinud, või? Just Valgevasika mõisas on kolmekordne rehi ja kahekordne puust äärbärk. Sa oled mõisa nimed ajanud segi ja muud kui ajad oma rumalat juttu. Kas sa oled hull või alles hakkad hulluks minema?“

„No nüüd ütlesid sina mulle veel halvemini... Aga mina küsin sinu käest, kas oled sina hull või oled midu rumal? Targa peaga mees niisugust juttu ei aja. Ega mina taha sinuga jonnijada, vaat' mina räägin seda, mis on

õigus. Oleks minu teha, mina venitaks-ki selle maa viie versta pikkuseks, kui sina just tahad, et seda vahet oleks viis versta, aga ega mina ei saa sinna midagi parata, kui sinna on kõigest kolm versta. Nii see on ja jäta sina oma jutt maha.“

„Toho püha heldus, ma pidasin sind mõistlikuks meheks, aga nüüd, näen, et oled igavene pähekäänatav. Kui tahad, sõidame otseteed vaatama ja laseme sinu oma silma nähes maa mõõta üle.“

„Sõida sina sinna üksinda ja lase mõõta see maa üle kolm ja pool korda ja siis sa näed seda, et minul on ikka õigus. Mina võtan suhu ainult seda, mis on selge tõi, aga sina ei tea misuguseid paklaid ja haganaid tolmunud suust välja.“

„Oh sa taivane püha arm. Nüüd hakkad sina mind veel teotama! Ja sind mina vedasin veel oma hobusega linna.“

„Aga kes enne hakkas söimama?“

„Mina küll mitte, mina pole sulle veel halba sõna ütelnud.“

„Aga indsiner, keda sina söimad ind-sineriks?!“

„Indsiner ei ole söimusõna.“

„Ah kui minule öeldakse, siis ei ole söimusõna. No, kui ei ole söimusõna, siis mina ütlen sinule, et sina oled ise üks kolmekordne indsiner.“

„Oh armastuse vägi, kust mina seda teadsin, et sina oled niisugune tüllitük-kija mees. Mina ütlesin sulle indsiner ilusti, aga sina kohe sõi ma d indsi-neriks. Mis tarkust sina sellega üles näitad?“

Kui vanamehed sedaviisi juba tükk aega olid vaielnud õuele seismajäänud vankri ümber, seisis talurahvas õuel imestunud näoga ja kuulas pealt, kui hästi vanad mehed oskavad tüllitseda. Kõige igavamaks see tüli oli läinud juba hobusel, kes rahutult tammus paigalt paigale ja ootas, kunas teda hakataks vabastama rakmete alt. Õige rahutu oli ka Pombi, kes ootas, kunas vanainimesed lõpetavad oma maamõõtmise ju-tud ja otsivad vankrist välja selle kõige tähtsama linnast toodud asja, selle ilu-sa püssi. Annaksid nad selle Pombile kohe kätte, siis võiksid nad arutada seda, kuipalju on maal Reo kõrtsist Rai-pemäeni ja kas seal tee ääres on Must-tamullika või Valgevasika mõis, kas või kolm päeva, kuid nüüd nende jutt oli Pombilegi läinud juba igavaks.

„Mina tean palju on maad Reo kõrt-sist Raipemäeni,“ ütles Pombi.

„No, kust sina siis seda tead,“ küsis vana Jaak.

„Mina tean, kooliraamatutes seisab see sees.“

„No ütles kohe ära.“

„Ütlen küll, aga andke enne püss kätte.“

„Ega püss ei ole jänes, et jookseb mi-nema. Ütle enne ära, kuimilal meist on õigus, siis anname püssi kohe.“

„Raamatutes seisab, et Reo kõrtsist Raipemäeni on neli versta, see on kroo-nu poolt mõõdetud ja ükski teine mõõt-mine pole õige.“

„No, vaata, kas mina ei ütelnud, et Jaagul pole õigus,“ seletas vana Muda-kurvits. „Mina teadsin selgesti, et sin-na on nii kolm või neli versta, aga mit-te üks toll üle selle. Tema aga ajab ik-ka oma viis versta, viis versta.“

„No ära sina nüüd seleta, et sinul õi-gus oli, mina kogu aeg rääkisin, et sinna on nii neli või viis versta, mitte sugugi vähem. Sina aga raiud kolm versta, kolm versta, kas või malk maast püsti. Mina teadsin selgesti, et sinna on üle kolme versta.“

Vanameeste tuju hakkas paranema, sest arvamised olid nelja versta juurest juba sattunud äärtpidi kokku. Kum-magil polnud tuju enam tüllitseda. Va-na Mudakurvits hakkas hobust lahti ra-kendamata ning Jaak otsis vankrist Pom-bile püssi. Ta võttis lahti kotisuu, ku-hu oli pandud sisse kõik linnast ostetud kraam — üks nael hobusenaelu, paar naela peenikest suhkrut, kolm vikati luisku, kaks uut vikatiit, ühed uued tao-seroomad ja pargitud nahka kolme past-lapaari jaoks. Kõigi nende asjade taça oli midagi pikemat, mis mässitud pabe-risse. Selle viimase asja Jaak ulatas-ki Pombi kätte. „Siin on sulle püss. poju-ke. Sellega lase nii, et kõmatab.“

Värisevate kätega Pombi arutas selle riista vaberist välja. See oli küll pea-joontes umbes püssi moodi, kuid püss polnud ta kaugeltki mitte.

„Kas sina arvad, et see on püss,“ kü-sis Pombi Jaagult purutõsiselt.

„No jah, püss ikka. Siia võib sisse panna herneid või kaerateri, siis tõm-matakse, vaata nii, üles, ja kui sa siis alt tõmbad, siis siit toru otsast see kraam jookseb välja hirmsa jõuga.“

„Nii siis sina ise ikka arvad, et see

on tõesti püss? Kes sulle niisugust asja on ette valetanud?"

„Kaupmees ütles, et see on kõige parem püss.“

„Mustlane ütleb ka Tahevere Jaanile, et see on hea hobune. Tahevere Jaan ostiski, aga enne kui jõudis koju, hobune suri tee peal ära. Hull on see, kes usub kaupmehet juttu ja sina oled ka lasknud enese kaupmehe poolt peenikeselt õnge võtta. Hoia see püss endale ja teinekord sõidan ise linna ja ostan omale püssi. Nii on, kui saadetakse asja ajama inimesi, kellele pole asjast aimugi. Vaadake kõik, kes teie siin olete, see olevat tema meelest püss! Mis te ütlete selle peale?“

Vana Jaak näis Pombi sõnadest natukene pahanduvat, sest ta nägu oli juba tõsine. Inimene saab siis iga asja puhul kergesti pahaneda, kui vana pahandust on juba oma jagu ees. Pole siis tarvis õppida olema kuri ega otsida kangeid sõnu, sest kõik on veel värskelet meeles ja kanged sõnad käe järele võtta. Ta juba ütleski midagi, kuid se-

da keegi ei pannud enam tähele, sest kõikide näod olid pööranud õue värava poole, kust sõitis sisse uhke linnamoodi vanker, millel kaks hobust ees. Vankri puki küljes oli pikk piits, mis nagu kasvanud puki külge ja sõidu juures vibistas iseenesest. Pukis istus linna voorimees, kelle kraelökkadel olid värvilised paelad ja imelik kübar peas, nagu mõnel ametmehel. Voorimehe seljataga aga istus üks hallis riides härra, valge õlgkübar peas. Hobused peatusid värava lähedal, hallis riides härra hüppas tõllast välja, ulatas voorimehele raha, mille järele voorimees keeras oma ai-sade otsad uuesti linna poole, hallis riides härra aga astus imestusest vahtiva rahva ette.

„Tere õhtust, siit talu rahvas,“ ütles ta kordamööda kummagi vanamehe otsa vaadates ja tehes ette õige magusa näo.

Mõni ütles vastu — tere, tere, mõni ütles lihtsa ühekordse tere, kuid sellest teretamisest veel ei tekkinud juttu. Kohalesõitnud linnamees pidi otsima uue jutulõnga.

Suiskab.

Väljas keeb kui kotist lume
Puhub tuul ja sahistab.
Lumi keerleb, lendab kiirelt
Matab aedu, metsasid,
Kraave, põõsaid, orgusid.

Teed on tuisand, umistunud
Ära kadund jäljedki.
Rändur sõtkub, otsib, kobab,
Süiski ei saa õiget teed.
Kas ei täida see ta meelt?

Leo Bastak.

Üks tark taluperemees.

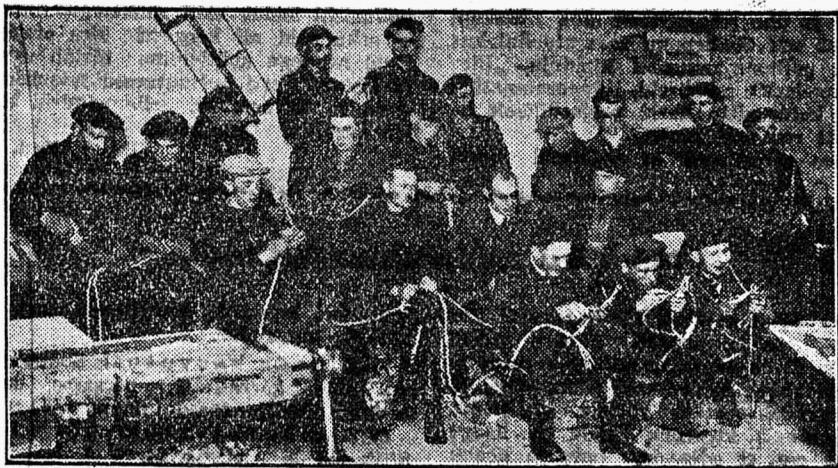
Kohtasin möödunud suvel Mulgimaal huvitavat 23-a. noort peremeest, kes mõne aasta eest suure talu pärinud ja asunud tugeva tahte ja innuga seda korraldama.

Kõigepealt on korda seatud olemasolevad hooned: karjalauta tehtud pump, jõutoidu hoiuruumid ühes kaaluga, piimaruumid, sigadele — moodne jalutusruum sigala ette; tallile ja aitadele uued ukseid ja aknad. Vana eluhoone (tared-kambrid koos) ei võimalda palju enam teha: see plaanitatakse varsti ümberhitada, kuna kavand on juba väljatöötatud.

Tallu viiv tavaline kitsas tee — on laiendatud 5 m., sillutatud ja silu-

tud; kahelepoole teed on lõigatud sirged kraavid ja istutatud ilupuud. Tallu juurdepääs on muutunud seega väga mugavaks: sinna võib sõita ükskõik missuguse moodsa sõidukiga; samuti on siit hõlbus läbipääs igasuguste põllutöömasinatega. Pole vist ühelgi peremehel midagi selle vastu, kui tee oma krundi piirides on meelepärane ja ots-tarbekohane, kuiv ja sile, sest siin tuleb liikuda igal päeval. Kuid ega selline tee enesest ei tekki: seda tuleb teha!

Edasi oli see noor peremees jõudnud jagada talu põllud 9 ühtlaseks, enam vähem ühesuuruseks nurmeks, ühepikkuseks ja

Kadrina Põllumeeste Seltsi noorte osakonna nõõritöökursused.

lauseks ning suunata need otsaga peateele. Nüüd on juurdepääs igale põlule ühteviisi hõlbus igal ajal.

Siis on teostatud üldine talumaade kuivatamise kava ja seda teostatakse aastast aastasse nurmede ja aasade kaupa.

Osa heinamaid on muudetud karjakopliteks ja sinna kavatsetakse istutada nägusad ilupuude rühmad ning anda neile parkmaastiku ilme. Elamu lähedaleoja kaldale aga moodustatakse nägus park — kindla piiridega ja sinna kavatsetakse soetada taltsutatud metskits. Terve talu lähem ümbrus on asjatundjal lastud planeerida. Vana viljapuuaiale lisaks asutatakse ajakohane viljapuu- ja juurvilja-aed, elamu kaitseks ja kaunistuseks — nägus puistu kultuurmuruga. Ka mesilaste pidamist kavatsetakse laierdada, kuna olemas väga head tingimused.

Metsa kasvatusele pannakse suurt rõhku ja noormees ütleb ise oma käega aastate jooksul olevat istutanud üle 6000 puutaime.

Üldse on tal erilisel suur huvi just metsa- ja ilupuude vastu. Ta on aastate jooksul omale muretse nud õige palju igasuguseid ilupuid küll ülikooli metskonnast kui ka puukoolidest. Osa ilupuist oli paigutatud juba kindlasse kohta, osa aga — puukooli — edasi-

kasvatamiseks ja hiljem kavakohaselt kohtadele istutamiseks.

Oli huvitav vestelda selle tagasihoidliku, kuid tugevakasvulise noormehega. Ta oli kodus küll üsna sõnakehv, kuid väljaspool liikudes hakkas jutt palju vabamalt voolama ja tuli kuuldavale järkjärgult kõik see, mis tehtud, kuidas tehtud: missugused olnud kavad, kuidas need teostunud, mis õnnestunud hästi ja mis äpardunud, mis teha kavatsetakse ja millest olakse eriti huvitatud.

Alul tundus natukene imelikuna kõnelda tõsisest asjadest nii noore mehega, kuid varsti taipasin, et on tegemist erand juhuga: haruldaselt kaaluka ja varem küpsenud inimesega; mitte ainult teoreetikuga, vaid koguniko-genud ja praktilise haridusega põllumehega. Kõigele sellele vaatamata olin ülimal määral hämmastunud vastusest, mille sain küsimusele: kuidas ta veedab oma vaba aega ja kuidas suhtub ta ümbruskonna noortesse. Siin oli vastus umbes järgmine:

„Selle asemel, et kaarte mängida, simmanitel käratseda ja tantsida, ma istutan parem mõne puu! Kui juhtub olema aega — pühapäeviti, siis lähen metsa. Loodus on mu kõige parem sõber, kes mind kunagi ei pahanda ega mulle halba ja haiget ei tee!“

Noore peremehe tuba oli lihtne ja vaikne; siin peale voodi, laua, paari

tooli ja ühe lebamistooli ning riidekapi köidab mu. tähelepanu raamaturiiul, kus leiab põllumajanduslisi ajakirju, „Elava teaduse“ numbreid, õpperaamatuid jne., kuid mitte ühtki perioodiliselt ilmuvat romaani sarja.

Olen veendunud, et selliseid noori

põllumehi leidub meil rohkemgi. Ainult ei oska neid nii kergesti üles otsida. Kuid nendega kohtlemine tõstab usku ja lootust Eesti kultuursesse tulevikku. Need on tulesambad, kelle püüdeid tuleb austada. Önn kaasa teile!

Dr. J. Port.

Mõdriku kodumajanduskool.

Kes edasi ei lähe, läheb tagasi! Elu ei salli paigalseismist. Samuti võime öelda, et tegevusala, millisesse ei tooda uuendusi, ajakohaseid muudatusi ja otstarbekohasemaid võtteid, ei edene, vaid ainult kiratseb. Indu ja hoogu vajab elu, et edeneda. Indu ja hoogu on vaja ka meie taluperenaise tegevusalasse, neisse toiminguisse, mida aastasadu alahinnatud ja väärtusetuks peetud. Praegusajal ei taha aga vast keegi enam salata, et perenaise tööskestusest, tema korrastamis- ja organisatsioonivõimest oleneb suuresti majapidamise edu ja terve kodu väärtus. Elutempo on kõvenenud ja mitmepalgsemaks muutunud. Elu seab igale ühele uusi nõudeid, samuti ka taluperenaisele.

Ajakohaste oskuste ja teadmiste hankimiseks perenaise kutsealal on meil kodumajanduskoolid. Sellelaadiliseks, kõigiti oma otstarvet täitvaks õppeasutuseks oleks Virumaa talutitardele ja noortele perenaistele Mõdriku kodumajanduskool, milline asub Mõdriku asunduses, 7—8 klm. Rakverest. Koolis õpetatakse kõiki taluperenaisele vajalikke teadmisi ja vilumust, kusjuures õppetöö on niihästi teoreetiline, kui ka praktiline.

Praktilised tööd koolis on jaotatud nelja peaosja:

1. Majapidamine,

kuhu alla kuulub mitmesuguste toitude, keediste, hoidiste, salatite, mahlade ja aiasaaduste hoidiste valmistamine.

2. Käsitöö ja kangakudumine.

Pesu ja riiete õmblemine, möödu võtmine, lõigete valmistamine, paikamine, nõelumine, ilutikandus, heegeldamine ja kangaste kudumine.

3. Koduloomade kasvatamine.

a) Piimakarja pidamine:

söötmine, lüpsmine, karjalauda korrashoid ja piimandus.

b) Sigade kasvatamine: Söötmine, sealautade korrashoid, põrsaste eest hoolitsemine ja sigade nuumamine.

c) Lambakasvatamine: Tõu valik. Söötmine ja ravitsemine.

d) Kodulinnukasvatamine: Kanad, pardid, aned ja kalkunid. Kodulinnu saaduste turundamine ja alalhoid.

4. Aiatöö õpetamine.

Keeduvilja-, puuvilja- ja marjaia eest hoolitsemine. Kodu ümbruse kaunistamine ja mesindus.

Õppetöö Mõdriku k/m. koolis kestab üks aasta, alates 10. jaanuarist ja kehtes kuni 10. detsembrini. Peale lihavõtte- ja suvistepühi saavad õpilased pikema õppetöö vaheaja ning suvel juulikuus 3—4 nädalat puhkust, mille tõttu võimaldub õpilasil kibedamail suvisel tööil — heinateol ja rukkilõikamisel — kodus oma vanemaid abistada.

Õppimine koolis osutub võrdlemisi vähekulukaks. Otsest rahalist kulu nõuab vaid toitmine. Igal üksikul õpilasele tuleks toiduraha kuus umbes 8 krooni, millist on võimalik tasuta ka toiduainetes. Kehvemad õpilased saavad kooli poolt ka toetuslaenu ja tarvitud puhul tasuta ülalpidamise.

Aastase hoolsa töö viljana omandavad noored perenaised kodumajanduskoolis rohkesti teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi, seltskondliku vilumuse ja viisaka esinemis- oskuse. Kodumajanduskool on paik, kus kasuga kulutatakse päevi, ja kus omandatud teadmised võivad inimesel tervet elu kergendada.

Mõdriku Kodumajanduskooli lõpetajad ja õpilaste tööde näitus.

9. detsembril 1933 oli Mõdriku Ko-

dumajanduskoolis seitsmenda lennu lõppaktus.

Kooli lõpetasid: Elvi Aalberg, Alviine Kull, Hulda Kullik, Anastasie Kütt, Leida Leetberg, Hildegard Lehtmetts, Emilie Lukken, Beniita Neuhaus, Pauliine Odeland, Regiina Prigo, Hilda Reitel, Elviine Room, Antonie Pupp, Vally Raik, Elmiire Rümmel, Ella Saalep, Jenny Sasnovski, Helene Stern, Pauliine Otsa, Elfriede Ternner, Leida Uudelepp, Helene Valk.

Aktusel viibisid külalistena peale teiste Põllutöökoja direktor J. H ü n e r s o n, Nõuandetalituse juhataja K.

Liidemann, Viru maavalitsuse esimees K. Pajos ja maavalitsuse liige Ed. Kello ja Arkna põllutöökooli juhataja K. Ehrenvert.

Pärast aktust vaadati õpilaste tööde näitust, kus oli välja pandud rikkalik kogu õpilastööd käsitöö ja kudumise alalt, peale selle keediseid. Muu hulgas oli aiatööde alalt väljapandud ka Mõdriku kasvatatud arbuusid ja lillkapsa seeme, mille kasvatamine meie oludes väga raske. Mõdriku kodumajanduskooli õpilaste tööd olid juba sügisel Jõhvi näitusei kõikidelt aladelt esimeste auhindadega kroonitud.

Ühistegevuse tähtsus põllutöökoolide õpilaskonnas.

Inimese majanduslik tegevus on põhjustatud väga mitmesugustest tarvetest, millede rahuldamiseks on vaja vahendeid, et olemasolu oleks üldse võimalik. Et see tegevus oleks viljakam, s. o. tooks väiksema jõukulutusega rohkem vahendeid olevate ja kasvavate tarvete rahuldamiseks, millest on olenev ka kogu elu heaolu, selleks on leiutatud lugemata hulk majandusliste ettevõtete vorme, nii lihtsaid, kui ka väga keerulisi. Üks niisugune majanduslik ettevõtte vorm on ühistegevus, mille kaudu hulk ühiskonna liikmeid oma vajalisi tarbeid rahuldavad. Majandusliste ülesannete lahendamine, mis üksikule isikule on sageli võimatu, osutub ühistegevuse kaudu, s. o. hulkade jõudude koondamise kaudu täiesti võimalikuks. Üldse on ühistegevus igalpool seal abiks ja toeks, kus üksikul isikul üksikult küllaldaselt jõudu ei jätku majanduslistest raskustest ülesaamiseks.

Säärane nähe esineb ka põllutöökoolides, õppivate noorte hulgas. Ka siin esineb raskusi, milledest saadakse üle ainult ühistegevuse kaudu. Ilma ühistegevuse abita osutuks õppimine noortel põllutöökoolides isegi päris võimatuks.

Ühistegevuse ülesanded ja vajalikud tegevusalad põllutöökoolides.

See ei vaja enam lähimat selgitust, kui ütleme, et meie põllumajapidamiste olemasolu praegusel kujul on võimalik

ainult ühistegevuse abil. Ühistegevus on siin põllumehele sama hädavajaline, kui ta soovib ikka edasi elada iseseisvana, nagu söömine, joomine, kehakate jne. Et põllutöökooli ülesandeks on ettevalmistada teadlikke ja teguvõimelisi põllumehi, siis on ühistegevus õpilastel peale nende majandusliste küsimuste lahendamise abinõuna tähtis veel kui tarvilik abinõu oma elukutsele vastavate oskuste ja kogemuste omandamiseks. Kooli tunnikavas on küll ette nähtud ühistegevuse tundmaõppimiseks ka mõned tunnid, kuid neist jätkub ainult tarviliste teoreetiliste ühistegeliste põhjaluste selgitamiseks, kuna nende põhjaluste tegelik järelkatsumine sünnib õpilaste eneste poolt juhitud ühistegelistes ettevõtetes.

Esmajoones huvitab noort lugejat muidugi küsimus, missugused need hädavajalikud ühistegelised ettevõtted on, milledest põllutöökoolides käies osavõtmata mööda ei pääse. Mõni päev selletüübilises kutsekoolis olles, osutub see tarvilikkus igale enam kui päevaselgeks, sest kodunt vanemate poolt kaasa pandud leivakoti sisu on varsti otsas ning uut saadetist pole ka niipea loota. Ehk kuigi saadetakse, siis osutub selline toitmise viis noorele organismile pikema aja jooksul vastuvõtmatuks, sest see osutub liiga ühekülgsesks. Oma valmistamisest ei tule ka välja, sest tööd on põllutöökoolides, nagu seda on harilikult põllumehele, niivõrd rohkesti, et vaevalt aega jat-

Artur Thom 50-aastane.

Lindude kuningas lindu ristimas.

5. jaanuaril pühitses Saaremaa külle all Kihelkonna lahes asuva Vilsandi

tuletorni ülem ja Vilsandi rannavõnnu Artur Thom, kes laiemates hulkades tuntud „Lindude kuningas“ nime all, oma 50. sünnipäeva. Samaks ajaks on möödunud 25 aastat sellest, kui A. T. alustas Vilsandis linnukaitset, mis nüüd aratanud isegi välismaa loodusuurijate ja teadusmeeste tähelepanu.

Tuletorni ülevaatajaid on meil ameis mitmed, kuid mis A. Thomi sel kohal kuulsaks on teinud ka väljastpool kodumaa piire, on tema poolt 25 aasta eest alustatud linnukaitset.

1909. aastal rentis A. Thom linnukaitse kohaks „Vaika“ saared, millest 25 aasta jooksul on kujunenud mitme teadusemehe ütluse järele üks Euroopa huvitavamaid linnukaitse jaamu. Peale selle on „Vaikad“ huvitavad ka botaaniliselt ja geoloogiliselt. Lindude kui ka saarte külastajate arv kasvab iga aastaga. Möödunud suvel ulatas külastajate arv üle 2000.

kub muude küsimustega tegelemiseks. Siin osutub ühistegevus asendumatuks abinõuks, mille kaudu see puudus ja häda kaob kui iseenesest. Kool ei saa ka oma kasvandikkudele niihästi nendes küsimustes oma abi pakkuda, kui see võimalik noortel ühistegevuse kaudu. Õpilased astuvad kokku ja asutavad n.n. toitlusühisuse. Ühisuse liikmeteks olude sunnil, sest süüa tahavad kõik, astuvad tõrkumata kõik õpilased, välja arvatud mõned üksikud, kes igapäev kodus käivad ja selletõttu kõhu küsimus ei tee muret ehk kelledel mõnesugusel põhjusel tulusamaks osutub teisiti sellest küsimusest üle saada. On ühisus asutatud, siis valivad õpilased enda keskelt juhtivatesse organitesse tarvilise arvu liikmeid, kes siis kohustatud on toitmise eest hoolitsemise ühise põhikirja ja peakoosoleku poolt vastu võetud juhtnõude alusel.

Peale selle küsimuse lahendamise on õppivate põllumeestel suur tarve ühistegevuse abi järgi veel õppimise juures tarvisminevate mitmesuguste õppevahendite muretsemise puhul. Kui

neid lähimast kauplusest tuua, siis ei saa esiteks sageli seda kaupa, mida vaja ning teiseks on ta ka väga kallis. Ja ega seda rahakest nii palju ei olegi, et jatkuks erakaupmehele kasude suurendamiseks. Et sellest puudusest üle saada, tuleb asutada selleks otstarbeks jälle ühisus ning puudus on kõrvaldatud sama hästi, kui nägime seda toitmisküsimuste lahendamise puhul.

Peale nende tuleks arvesse veel õpilaste ühisostud mitmesuguste elutarbete alal, kuid tähtsamateks ja tarvilikumateks ühistegelikkudeks ettevõteteks oleksid kaks eelpoolkirjeldatud. Nende ellu kutsumist põhjustab elu ise. Õieti ju ongi ühistegevuse ülesanne igapäevasest elust põhjustatud inimesele vajalike majandusküsimuste lahendamise aitamine, mitte aga ühistegevus ise. Nii ühistegevuse abil ja omal algatusel koolis ette tulevaid majandusliisi raskusi kõrvaldades omandatakse hulka kogemusi, millised on hädavajalikud igale tulevasele põllumehele edukal majapidamise juhtisel.

Agr. R. Halliksberg.

Lindude täistoppimisest ja mumifitseerimisest.

Lindude täistoppimine on juba vana komme, mis põlvest-põlve rahva keskel edasi kestab. Täistoppimiseks tarvita- takse peamiselt metslinde, nagu tetri, parte ja mõtuseid, keda täistopitult sobivasse asendisse seatakse nii, et ta sama lindu alati eluvärskelt ja loomu- truult meelde tuletaks. Erilist huvi täistopitud lindude vastu tunnevad ja- himehed ja jahimeeste seltsid, kuna viimased omavad sagedasti rikkalikke kogusid täistopitud lindudest ja täien- davad neid veelgi iga aastaga, olgugi, et see on seotud teinekord suurte aine- liste kuludega.

Lindude täistoppimine vajab õppi- mist, harjumist ja vilumist, nagu iga teiregi ala, kuna vähese asjatundlik- kuse tõttu tulevad täistopitud linnud mitte küllalt loomtruud ja ei ärata vaatajas seda efektsust, mis tal ela- va linnuga võrreldes olema peaks. Ka muutuvad täistopitud lindude kujud tolmu, kärbsete ja koide ligitõmba- jateks, mispärast peab neid sageli pu- hastama ja tuulutama ning nad saa- vad sellega ajajooksul perenaistele tü- likateks objektideks. Sellepärast on viimasel ajal hakatud otsima uusi va- hendeid, mis asendada võiks täistoppi- mist, mille kaudu võib linnu laipa elu- värskena ja loomtruult temale sobi- vasse vormis, eksteriööris, massiivsuses ja meile soovitavas asendis alal hoida kauemat aega, ilma et see meilt suu- remat kulu või tüli nõuaks.

Seesuguse ülesande lahendab lindu- de mumifitseerimine, ehk konserveeri- mine, milline toiming on väheste kulu- dega seotud ja oma lihtsuse tõttu kergesti kättesaadav.

Mumifitseerimiseks on kõlbulik nii elav lind kui ka laip. Elavat lindu lastakse paar päeva varem nälgida, et kõik võimalikud toidumassid seede- traktist välja tuleksid. Nälginud ja lahjad laibad imbutavad enestesse kii- remini ja suuremal määral konservee- rivaid aineid, mis mumifitseerimise töö tehniliselt kergemaks teeb ja tulemus- tele positiivselt mõjub. Sellepärast väga lihavaid ja rasvaseid linde pole soovitatav mumifitseerida, samuti ka väga roiskuma läinud laip pole küllalt otstarbekohane mumifitseerimiseks. Peale näljutamist surmatakse lind, kas kloroformeerimise või verest tüh-

jakslaskmise teel. Viimase toimingu juures tekkinud haav õmmeldakse ha- riliku nõela ja niidiga kinni nii, et ta väliselt märgatavaks ei jääks.

Ka laibal tuleb seedetrakt võimalust mööda toidujätetest puhastada. Sel- leks tehakse sörm seebivahuga libedaks ja eemaldatakse sellega kloaagist (pä- rasoolest) kõik roe osad. On aga lai- bas käärimisprotsess alanud ja esineb selle tagajärjel puhutis, mille tõttu kõhupiirkond on ebamääraselt suure- nenud, siis eemaldatakse gaasid vas- tava trokaari või selleks tehtud lõike kaudu. Selle järele asutakse laiba mumifitseerimisele.

Mumifitseerimiseks tarvitatakse väga mitmesuguseid konserveerivaid aineid, nagu karboolhape, maarjajää, forma- liin, alkohool, kloornaatrium, arseenik, glütseriin, sublimaati, salpeter, kreo- soot. Praktiliselt on väga otstarbe- kohane tarvitada järgmist segu: 5% karboolhape — 1,0, 10% formalin — 4,0, 50% alkohool — 500,0, glütseriin — 5,0 MDS.

Nimetatud segu tuleb hinnalt odav ja tema ostmiseks pole arsti allkiri nõuetav. Mumifitseerimiseks tarvit- minev riistastik koosneb 20 kuupsenti- meetrilisest rekordpitsist ja nõeltest, mida korraga apteegist või arstiriis- tade ärist ostetakse.

Mumifitseerimiseks juhitakse rekord- pitsi nõel rindkere eesavausest, s. o. esimeste roiete vahelt läbi lihaste rin- naõõsi, nii et nõela ots vasemasse sü- dame vatsakesesse satub ja süstitakse eeltähendatud lahu niipalju kui läheb. Selle järele tõmmatakse nõela natuke väljapoole ja süstitakse sama lahu ka rinnaõõsi. Edasi toimitakse süstimist- kõhuõõsi. Selleks torgatakse noel ta- gapoolt roiete kaari läbi pehme kõhu seinaga kõhuõõsi ja süstitakse. Sellele järgnevad lisasüstimid kandelüli ja kuklaluu vaheruumi kaudu pea- ja selgajusse, samuti suuõõsi ja lõpus- tesse. Sel viisil süstides kulub kon- serveerivat ainet tuville umbes 75 — ja kanalale umbes 300 kuupsentim. Süstimisele järgneb kohe laiba kuiva- tamine ja ülesseadmine alusele.

Kohe peale süstimist kangestuvad lihased ja jäsemed, mille tõttu nad kramplikult kokku tõmbuvad. Selle- pärast peab laibale kohe peale süsti-

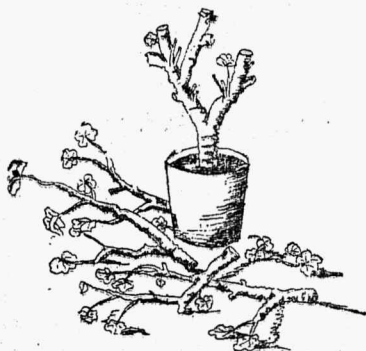
mist selline asend antama, millisena teda hiljem näha soovitakse. Selleks paigutatakse laip kuiva ja külma ruumi, selleks eriti valmistatud ajutisele alusele, selili ning seatakse pea, kael, jäsemed ja tiivad soovitavas asendisse. Tugevasti arenenud hari seatakse puuliistude vahele, et ta kuivamisel oma kuju ei muudaks. Seesuguse aluse peale jääb laip, tema suuruselt tingituna, kaheks kuuks. Selle aja

jooksul kuivavad ja muumistuvad lihased ja muutuvad kõvaks massiks. Muumia omab püsivalt selle seisaku, mis temale peale süstimist anti ja ei muuda seda enam. Peale kuivamist on muumia lõpulikult valmis. Ta kinnitatakse püsivale puualusele ja asetatakse kuiva ruumi, kus ta aastate viisi muutuseti seisab.

Dr. med. vet. E. Vau.

Toalilled vajavad talvel noorte armastust ja hoolitsemist.

Suvel, kui ilmad soojad ja kogu loodus haljendab ning õitseb, on ka toalilledel hea põli. Kastmata ja suure, põletava päikese eest varjamata neid ikka ei jäeta, ning sooja vihma korral viiakse neid väljagi oma lehti pesema.

Pelargoniumi tagasilõikamine.

Ilmade külmenemise ja õite langemise järele muutub toalillete olukord palju halvemaks. Mõned inetud „rootsud“ visatakse päris ära, arvates, et neist enam asja ei saa. Ometi elaksid needki talve üle, kui nad saaksid puhata ja uut jõudu koguda. Mõned teised aga, mis sügisel veel päris ilusad, jäävad kevadeni hoopis viletsaks või surevad koguni välja.

Kõikidele toalilletele tuleb võimaldada talvel täielikku puhkust ja hoolitseda, et mingi välismõju neid ei hävitaks. Selleks tulevad kõik kuivanud õied, lehed, varred ja tüükad terava nooga ära lõigata. Pelargoniumidel ja muudel

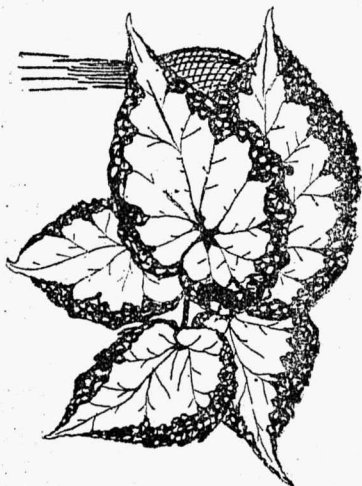
pika leherootsuga taimedel jätta väike rootsuots varre külge. See langeb hiljem kuivades isegi ära. Äraõitsenud ja kuivanud taimede sibulad ja mugulad (gloksiiniad, alpikannikesed, mõned begooniad) jätta kuivalt pottidesse seisma. Kõik taimed hoolsasti järele vaadata, puhastada ja haiguseod kõrvaldada roheliseseebi või muu vastava abinõuga.

Soojus. Et lillede talvine puhkus oleks täielik ja nad ei kasvaks, tuleb vähendada soojust nende ümber. Kasvamist tuleb takistada eriti sellepärast, et talvel väheses päikeses tekkinud kasvud ja võrsed on pikad, nõrgad, inetud ja kaetud õrna marrasknahaga, mis soodustab haiguste ja söödikute juurdepääsu taimedele. Soovitav temperatuur on üldiselt 6—10° C, olenedes üksikute taimede nõuetest. Seda saab saavutada kõige kergemini asetades nad ahjustest ja soojadest seintest hästi kaugele akna lähedale või aknale, kus jahedam. Temperatuur peab olema aga võimalikult ühtlane, õhk puhas ja mitte liig niiske. Ruumi õhutamine ja akende avamise ajaks viia lilled teise tuppa või asetada nii, et tõmbetuul neid ei puutu. Suurte külmade korral, kui jahedus aknaklaasi kaudu taimedele võib kahju teha, tuleb nad aknalt eemaldada või pottide ja klaasi vahele panna paks papp või paber, mis hoiab külma lilledest eemal. Hoolsasti järele vaadata, et taime lehed või varred ei ulatuks vastu klaasi.

Soojuse poolest on mõnele taimedele väga head keldrid, kus temperatuur on hästi ühtlane. See peab aga olema ka väga kuiv ja õhurikas, temperatuur ei tohi langeda alla 5—6° C. Soojadel ilmadel tuleb keldrit õhutada. Suur osa

taimi ei taha aga talvetki veeta pimeduses ega tohi neid siis asetada pimedasse keldrisse.

Niiskus. Kastmise ja niiskuse suhtes on taimed talvel eriti tundelikud. Juba sügisel tuleb neid järjest harvemini kasta ja kastmisveele mitte mingisuguseid väetisi lisada, mida suvel võib teha lopsakama kasvu saavutamiseks. Seejuures ei tohi enamikul lilledel muld potis ometi kunagi täiesti läbi kuivada, vaid ka keldris seisvaid taimi peab 1—2 korda nädalas järele vaatama ja vajaduse korral kastma. Ainult pelargooniumi pole soovitatav kasta enne kui muld on läbi kuiv. Alaliselt niiskuses seistes nende juured hakkavad kergesti mädanema. Kastmiseks tarvitada toas seisnud vett ja valada seda nii palju, et muld on läbimärg, vett aga mitte alusele seisma jätta.

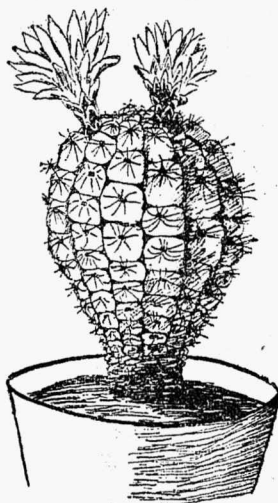

Leht begonia.

Erandid moodustavad lilled, mis ka talvel on õites või lehis — näiteks lehtkaktus, mis õitseb talvekuudel ja sel ajal vajab nii palju kastmist, et muld oleks alati niiske. Alles õitsemise lõpul kasta harvem ja pärast õite langemist viia ta jahedasse ruumi, kasta õige harva. Ka lehtbegoonia, mis talvel on täiesti lehtes, tuleb hoida ühtlases 14—17° C soojuses, kasta aga harvem ja piserdada paar korda nädalas pehme toasseisnud veega.

Valgus. Täielisse pimedusse võib

asetada talveks ainult seesugused taimed, millest jääb järele ainult juur, sibul või mugul (gloksiinia, alpikannike, hortensia). Teised taimed nõuavad küll talvel samuti valgust kui suvel, või veel enam hoolitsust valguse eest, kuna talvel päikest nii vähe. Sellepärast tulevad kõik mitmeaastased kestvalt rohelised taimed asetada võimalikult akna lähedale. Eranditena võib nimetada loorberit, roosi ja vuki, mis hoitud talvel ka vähes valguse juures ja mida selletõttu võib hoida koguni keldris.

Õitsev kaktus.

Kuna kõik teised taimed talvel rahu tahavad ja ümberistutamine tuleb alles kevadel, on soovitatav pelargooniumid ka talvel veebruaris ümber istutada. Et ta pärast ilusaks käharaks kasvaks, tulevad kõik oksad tugevasti tagasi lõigata, vähemalt pool pikkuselt. Uus pott võtta pisut suurem vanast, aga mitte liig suur. Vana, tarvitatud potti kasutades see kas vees läbi keeta või liivaga tugevasti puhtaks küürida. Poti põhja augule asetada potikild kumerusega ülespoole ja jämedat liiva. Need võimaldavad vee paremat äravoolu. Siis panna potti vähe raskepoolset mulda. Taime vigased juured ja vildistunud juuresoad terava noaga ära lõigata, hoolsasti hoides teise potti paigutada, mullaga ümbritseda ja tugevasti kasta.

S. Masso.

Varrastel kujutud pluus.

Varrastel kujutud pluusi valmistamiseks tarvitame töövahendina pikki vardaid, mis peavad olema hästi libedad. Neid võib osta alumiiniumist, tselluloidist, kuid võib ka ise puust valmistada. Head saavad sireli puust. Vardail on ühes otsas nupp, et silmused maha ei libiseks. Peale jämedamate varraste tuleb tarvitada vahel ka peenemaid vardaid alumiiniumist. Puust on raske nii peeneid vardaid valmistada ja sukavarrastega ei tule töö küllalt ühtlane harjumata kudujal; varraste vahekohad jäävad näha.

Varrastel kujutud pluusi materjaliks tarvitame sametlõnga, gobeläänlõnga, siidvillalõnga ja teisi lõngasorte, kuid väga hästi sobib selleks ka kodune peen korrutatud villane lõng. Et aega kodune lõng ei oma täiesti puhast valget ega kreemi värvitooni ja näib määrduanud, siis on soovitatav kodune lõng värvida ja nimelt taimevärvidega, missugused annavad pehmed, mahedad värvitoonid. Taimevärvidega värvitud ese ei muuda värvi (ei pleegi) nii nagu pakivärv. Taimevärvidest on mõned retseptid allpool.

K	U	U	A	A	I	S	E	J	A	N	J	K	O	O	A	K	I	R	I
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Pluusile kulub lõnga 200—350 gr., olenedes lõnga jämedusest ja pluusi suurusest, kujume pikad või lühikesed varrukad. Pluusi koome harilikku pluusi löike järgi ainult selle vahega, et käeauku ei saa kududa täiesti kumeraks, vaid jääb nurgeliseks. Keskmisele kasvule tuleb luua silmuseid samallõngast esitükile umbes 220, seljatükile 180. Kudumist algame pluusi alt servast, kududes umbes 12 sm. kõrguseni 2 silmust pahempidi, 2 silmust parempidi. Seda osa tuleb kududa ligi poole peenemate varrastega kui pluusi ennast. Kui aega vähe, võib selle osa lasta masinal kududa ja sealt edasi

jätkata kudumist käsitsi muustriliselt jämedamate varrastega. Eriti õrn ja meeldiv saab pluus, kui lõng on peen (sammallõng) ja vardad nr. 3 (alum.) ja kiri nagu muustril märgitud. Seda kirja kujume järgmiselt: Üks kirjakord on 24 silmust ja kudumist algame poolikust kirjakorrast. Esimene silmus kudumata ära võtta, siis 4 silmust võttes 2 kokku, siis 8 silmust lõnga ümber varda luues ja 8×2 silmust kokku. Teine varras pahempidi kududa ja kolmas ja neljas parempidi. Siis järgneb jälle muustriline varras 8 korda 2 silmust kokku, 8 korda kasvatada. Seda peab silmas pidama, et silmuseid juure ei kasvatata ega kaandata.

Kirjas tähendab iga ruut üht silmust ja ruutudes olevad märgid järgmist:

- 0 — 1 kord vardaga (kasvatada);
- 2 — 2 silmust kokku kududa.

Arvud paremal pool ruuduridade lõpus näitavad mitmes varras on kudumisel.

Taimevärve.

Taimevärvidega on võimalik värvida palju värvitoone ja värviaineid on samuti palju.

1) Ilusa pehme roosa värvi annab kasekoor. Värvimiseks võtame:

- 500 gr. kasekoort,
- 100 gr. maarjajääd,
- 100 gr. lõngale.

Värvida tuleb järgmiselt: Maarjajää vee ära sulatada, lõnga selles vedelikus keeta 1 tund. Kasekoored vee keeta 1 tund, vedelik kurnata ja selles vedelikus, maarjajää vedelikust välja pigistatud (mitte loputada), lõnga keeta 1 tund. Lõnga keeta alati tasasel tulel.

Kui tarvitada rohkem maarjajääd, siis saab värvitoon hall, sellepärast peab kaalulisest vahekorrast kinni pidama:

- 2) kollakas toon:
 - 80 gr. kaselehti,
 - 6 gr. maarjajääd,
 - 100 gr. lõnga.
- 3) Tugevam kollane:
 - 100 gr. kaselehti,
 - 14 gr. maarjajääd,
 - 100 gr. lõnga.

Värvida nagu kasekoortega.

A. Nõu.

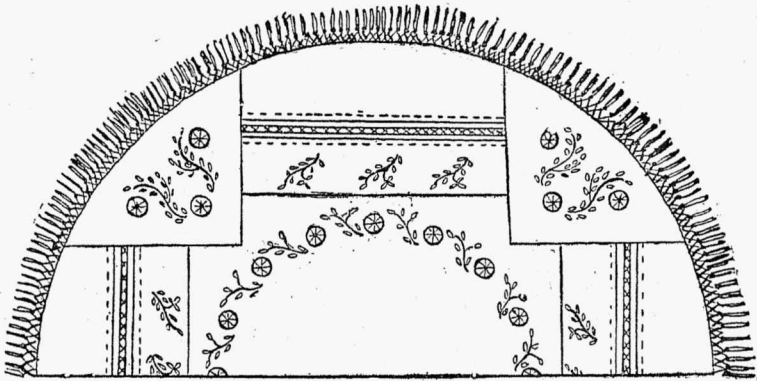
Laudlina kaunistus.

Juuresolev laudlina kaunistus on mõeldud peenele, valgeks pleegitud, linasele riidele. Mustri skeem (pool laudlina suurusest) võimaldab lina kujundada mitmes suuruses, asendades suurema lina ringisse rohkem päikese pitsi motiive ja vastavalt ka pilusid pikendades. Iga pitsimotiivi vahele on joonistatud varreke mõne lehega. Mustrit linale joonistades, tuleb see väike kaunistuse osa ise ilusamini välja töötada. Varred võib õmmelda varspistele ja lehed sidepistele.

ti ja torkame nõelaga iga punkti kohta augu. Nüüd märgime papile veel kaks ringjoont, milliseid mööda hiljem pitsi mustrit õmbleme.

Kui mainitud eeltööd valmis, õmbleme tugeva lõngaga tagapistes torgitud aukusid mööda ringi (joon. nr. 2). See jääb pitsi papile kinnitajaks abilõngaks.

Tööd alustades torkame nõelaga läbi sõõri tsentrumi ja jätame lõnga otsa vasakule poole rippuma. Algame põhilõngade ülesvedamisega. (Vaata joon.

Joon. 1. Ümmarguse laudlina skeem.

Lina õmblemisega alustades, õmbleme kõigepealt valmis pilud. Kõik pilud, mis skeemil märgitud punkti ridadega, on lihtsalt poole sm laiused pilud. Joontega märgitud pilude tööpetust vaata „Maanoored“ nr. 4 — 1933. a. („Rahvariiete õmblem. õp.“). Ristikeste ridadega märgitud pilud on kaks sm laiad. Töö õpetus vaata joon. nr. 4. Pilutamisel tarvitada ühtlase keeruga linast lõnga; vastavalt riide jämedusele olgu ka lõnga jämedus.

Kui pilud valmis, algame pitsi õmblemisega. Pitsi valmistamisel tarvitada lühikest tõmbi otsaga nõela ja seda sama lõnga, mis pilutamise juureski.

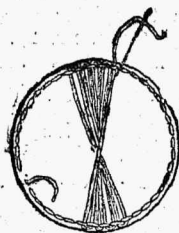
Käesoleva mustri jaoks antud ümmarguse pitsi läbimõõt on 6 sm. Joonistame painduvale papile 6 sm. suuruse diagonaaliga sõõri, märkides hooliga ära sõõri keskpunkti. Märgime ringjoonele ühtlaste vahedega 34 punkti

nr. 2). Selleks viime põhilõnga läbi abilõnga kahe piste, pistes enne seest väljapoole, siis väljast sissepoole. Tagasi viime lõnga otse üle ringide tsentrumi, vastasolevate abilõnga pistete alt läbi. Peame hoolega tähele panema, et me nõelaga läbi abilõnga ei õmble, muidu on tööd lõpetades halb pitsi abilõngast vabastada. Peame ka tähele panema, et kõik ülesveetud põhilõngad sõõri keskpunktis ristleksid. Soovitav on, et ülesveetav põhilõng nii pikk oleks, et teda jätkata pole vaja. Kui see aga vajalik, pistame lõnga otsa tsentrumis vasakule poolele ja algame uue lõngaga, jättes lõnga otsad vasakule poolele rippuma.

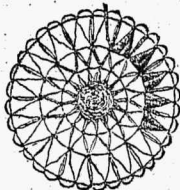
Kui põhilõngad üles veetud, algame mustri kirja nõelumisega, mis käesoleva motiivi juures võrdlemisi lihtne. Algame mustriiga keskkohast, põimides kahe põhilõnga alt ja pealt umbes ühe

sm. suuruse diagonaaliga rattakese. Nüüd algame esimese sõõri õmblemisega, milleni viime keskkratta juurest lõnga ümber kahe põhilõnga põimides. Sõõri õmblemine sünnib pilusse kesk-lõnga õmblemise pistes. Üht ringi lõ-

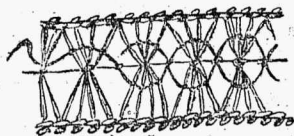
Triigime motiivi vasakult poolt ja traageldame ta linale ettejoonistatud sõõrile. Nüüd lõikame riide umbes 3 mm kauguselt motiivi äärest ära. Murrame selle riideääre tagasi ja traageldame ta kinni. Ömmeldes ümbe-

Joon nr. 2

Joon nr. 3

Joon nr. 4

petades läheme suurema ringi juurde jälle ümber põhilõngade põimides. Kahe välimise ringi vahele põimime veel kolmenurgelised sambakesed (vaata joon. nr. 3). Kui see kõik valmis, lõikame tööd alusega siduva abilõnga lahti ja kõrvaldame ta nii papilt. Kõrvaldame pitsi küljest abilõnga ja kinnitame töö vasakule poolele jäänud lõnga otsad korralikult, et pits ei saaks aruneda.

motiivi ääre tihedalt nõopaugu pistel, kinnitame motiivi tugevasti riide külge.

Samast linast lõngast kinnitame linale ümber serva narmad.

Niisuguse lina valmistamine nõuab küll kaunis suurt hoolt ja vaeva, kuid kui ta valmis, tasub ta kaunidus töö mitme võrra.

Frida Ulm.

Kodumajanduse õpingide korraldamine.

Meie maanoorte liikumist läbibastab tuvega joonena tegelik töö põhimõte. Rahuldust ei otsita enam lõbus, tantsus, vaid rohkem oma huvide ja vaba aja rakendamises kasulikule tööle. „Meie ei taha mitte ainult seda, mis nõuavad vanemad ja paratamatus, vaid ka oma vaba aja, vaba tahte tahame kasutada oma kodule ja enesele kasutoovaks tööks!“ on praeguste noorte lipukirjaks.

Tütarlapse ja naise peamine huvi ja kutseala on ikka olnud ja jääbki kodumajandus. Sellepärast peab hoolitsema ka selle külje arendamise eest maanoorte ringides. Ning paljudeski neist ongi asutatud või asutamisel kodumajanduse õpperingid, et üheskoos, ühel nõul ja jõul laiendada teadmisi ja oskusi sel alal.

Tahan tuua ülevaate mitmesugustest viisidest, vormidest ja teemidest, kuidas tööd tütarlastele õpingis korraldada ja mida seal käsitada. Loomuli-

kult ei saa üks ring kasutada kõiki olemasolevaid võimalusi, vaid igaüks peab valima vastavalt oma liikmeskonna koosseisule ja huvialale kohased moodused ja kombineerima neist oma ringi tegevuskava.

Kodumajanduse õpingide töö korraldamisel ja tegevuskavade koostamisel on esimene ja tähtsam nõue, et see peab olema mitmekesine, arendama meid praktiliselt ja ka vaimiliselt. Poleks õige piirduda ainult näputöö ja toiduvalmistamise õppimisega, sest aeg nõuab ka naiselt suuremat arusaamist, eneseavaldusvõimet ja vaimset arenemist kui kunagi varem. Pealegi ei piirdu tütarlaste huvid kunagi ainult praktilise alaga, vaid ulatuvad ka hoopis kõrgematele, ideelisematele aladele.

Praktilisel alal võib tööd korraldada järgmiselt:

1. Ühised tööõhtud — noored on töö kaasa võtnud ja teevad seda. Et

Maanoorte juhtide kursusest osavõtjad 1.—3. dets. 1933 Pärnus.

sellejuures oskusi suurendada, võib kas mõni kodumajandusekoolis käinud noor liige või selleks palutud vanem õpetada kokkutulnud noortele uusi pisteid ja uusi töid, või võib üheskoos katsuda jagu saada mõnes ajakirjas ilmunud uuest õpetusest. Seesugust tööõhtut võib ühendada referaadiga: ajal kui üks refereerib või midagi ette loeb, teised töötavad ja kuulavad.

2. Demonstratsioonid: Mõni liige või väljastpoolt palutud asjatundja demonstreerib kokkutulnud noortele vajalisi oskusi. Näiteks esimese abi andmist mitmesuguste õnnetuste korral (uppunule kunstliku hingamise tege- mist; verevoolu sidumist; lumurde hädalahastamist jne.); mõnede toitude valmistamist, kui ruumipuudusel kõik valmistamisest osa ei saa võtta; kanga- seadlust jne. Tegevust nähes on sellest hoopis suurem kasu kui ainult kõnele- misel.

3. Lühiajalised kursused loidustamise, hoidiste valmistamise, liha alalhoiu, koduhoiu, käsitöö ja muil alal- del. Need võivad olla 1—3-päevased, igapäev 5—8 tundi. Nõuandjateks võib paluda instruktoreid, kodumajanduse alal õppinud noori või vanemaid pere- naisi, kes kõik kindlasti meelsasti oma abi lubavad. Neid kursusi on suure edu- ga peetud Rootsis. Meil Eestis on neid korraldanud Pihtla maanoorteringi ko- dumajanduse õpiring, kes näitusel oma keedistega esinedes saanudki esimese auhinna.

4. Kodused võistlused ringi liikmete vahel. Võistelda võib oma elu- tubade kaunistamise, koduümbruse kor- raldamise, konservide valmistamise, aed- viljade kasvatamise ja teistel aladel. Hindamiskomisjon hindab tehtud tööd siis noore võistleja kodus või mõnede võistluste korral kaasatoodud tööde jä- rele. Need võistlused aitavad eriti tõsta meie kodukultuuri ja kasvatada ilutunnet ja armastust ning tahet oma kodu kaunistamiseks.

Teoreetilisi eneseavalduse võimalus on palju:

1. Referaadid mitmesugustelt aladelt. Peamiselt muidugi kodumajandusest, kuid vahelduseks võib käsitada ka ilukirjandust, enesekasvatustlikke, mõtteteaduslikke, ühiskonnateaduslikke ja muid probleeme. Refereerida võib kas mõni oma liige või väljastpoolt palu- tud isik. Ettekandele järgneks sellest algatatud küsimuste arutelu koosolijate poolt.

2. Vaidlusõhtud. Nende teem peab olema teada enne õhtut, et mitte kokku tules segadusi ja nõutust ei te- kiks. Igaüks peab küsimust juba kodus järele mõtelda saama. Loomulikult peavad siiski olema ka selleks määratud algatajad, kes esimestena oma vaateid selgitavad ja vaidlusi esile kutsuvad. Kõige parem on seada üles kirjakast, kuhu iga liige võib panna lehe mõne kü- simusega või teemiga, mida ta tahab ringis arutusel kuulda. See hõlbustab kohaste teemide leidmist, lähendab ja

tutvustab noori teiste mõtete ja soovidega. Küsimuslehed võivad ja vast peavadki olema nimetud, et igaüks end vabalt julgeks väljendada.

3. Võistluskirja tööd mitmesugustel aladel, peamiselt küll jälle kodumajanduslikke küsimusi käsitlevad, nagu aedviljade kasutamist igapäevases toidus, kodukaunistamisest, naiste laiematest kodumajanduslike ülesannetest, kodu- ja rahvamajanduse olemusest teineteisest. Võib aga käsitada ka ilukirjanduslikke ja üldhariduslikke teeme.

4. Ühine kirjanduse tellimine ringile. Ajajooksul vast suudab ring koguni korjata raamatukogu tütarlastele ja naistele kasulikke raamatuist.

5. Näitekohtud — valides mõne „kurjategija“ oma kodusest elust, moodustada kohus ja arutada küsimust kohtu vormis. Näiteks võib kaebealune olla lill, mille oleme istutanud, kuid mis kuidagi ei taha kasvada ega õitseda. Või kana, keda küll söödame, aga kanna ei mune. Või poiss, kes ise nõuab õelt-emalt küll rõivaste korrashoidu, puhast tuba ja sooja sööki, ise aga kuidagi ei lähe puid tooma, ei paranda katkist tooliljalga jne. Seesugusel kohtu-

likul arutusel selgub paljude osaliste — kaebaja, kaebealuse, kohtunikude ja kaitsjate ühisel tegevusel suur hulk küsimusi ja keerdsõlmi palju huvitavalt, selgemini ja arusaadavamalt kui üksikus referaadis.

6. Kodumajanduse õpingis ei tohi puududa ka ühismängud, rahvatantsud ja laul. Nende juhatajaks ja korraldajaks võivad kõige paremini olla liikmed ise kordamisi. Nii tuleks teha igaks töö- või koosolekuõhtuks järgemööda ühele liikmele ülesandeks korraldada kas kaks ühismängu või üks mäng ja üks rahvatants ning laul. Huvitavamaid ja ilusamaid laule ja tantse korrata ning õppida neid ka esinemiseks peol või mõnel koosviibimisel.

Õpiringi tööintensiivsus ja töö- ning koosolekuõhtute sagedus peab määratama kohapealsete tingimuste ja võimaluste järele, samuti koht. Sobiva kindla koha puudumisel tuleks neid korraldada järgimööda liikmete kodudes, kus selleks ruumi leidub. See mõjukski kaasa noori teineteisele lähendavalt ja aitaks luua tihedama sideme. Niisugust korraldust on eriti palju läbi viidud Soomes ja Rootsis väga heade tulemustega.

S. Masso.

Maanoorterangi töökava koostamine.

*Siis elukäik on ilus ilmas,
Kui töö mul seisab sihaks silmas.*
A. Piirikivi.

Aasta algul on kõikides maanoorte ringides ees üldkoosolekud. Üldkoosolekutele ettekandmiseks tuleb ringi juhtivatel noortel aegsasti asuda uue tegevuse ja töökava kokkuseadmisele.

Töökava tarvilikkus.

Iga töö ja tegevus, mis koosneb reast üksikutest ülesannetest, peab toimuma kindla kava järele ja eriti siis, kui sellest osavõtjate ja kaasatöötajate arv on suur. Töökava on ringil tegevuse arendamiseks juba seetõttu vajalik, et hoiduda võimalikkudest eksisammudest, teostada töid otstarbekohasemalt ja vähema jõukulutusega. Oleme võinud tähele panna, et neis ringides, kus on valmistatud üksikasjalikud töökavad ja nende järele tegutsetakse, on olnud ka töö edukam ja tulemus rik-

kam. Kui paljud ringid kurdavad, et nende töö ei ole edenenud, siis on see osalt seletatav seega, et töö on olnud juhuslik. Juhitakse tegevust kindla, varem ettemääratud tegevuskava kohaselt, siis ei jää ükski ettevõtetud algatus juhuse hooleks, ettevõtte õnnestub paremini ja juhtijail on ka hõlpsam. Töökava koostamisega on võimalus ka tegevusest ärahoida lihekülgsust ja igavust.

Põhialused kava koostamiseks.

Töökava tuleb koostada vastavalt kohalikkudele oludele, kuid see peab olema siiski niiviisi koostatud, et selle kaudu saaks liikmeid varustada teadmistega ja oskustega põllumajanduse ja kodumajanduse alal, edendada noortes ettevõtlikkust ja majanduslikku talitusviisi ja vilumust ühiskondlises tegevuses. Sellega kasvatab ring oma liikmeid tublikeks kodanikkudeks,

Valitud töö ja tegutsemise vahendid peavad vastama maanoorteringi põhi-eesmärgile ning olema noortele jõukohased ja teostatavad kohalikkudes oludes olemasolevate vahenditega ja võimalustega. Sealjuures olgu tegutsemisalad siiski võimalikult uudistpakkuvad ja tarvilikud ning tulusad kõigepealt noorele enesele, selle kõrval ka ringile, kodutalule ja ümbruskonnale. Töökavas ettenähtud tegevusvahendid võimaldagu ringi liikmetele vahelduvat tegevust, et hoida ärkvel liikmete huvi. Ei tohi kunagi koostada töökava ringile, mis koosneks peamiselt noorte tegutsemisest pikkade ja väsitavate leoreetiliste ettekannete kuulamisega, vaid esiplaanile olgu tõstetud ringi liikmete tegutsemine mitmesuguste praktiliste ülesannete ja tööde kallal. Tööd peab jätkuma ringis võimalikult kõikidele liikmetele.

Mida võtta töökavasse.

Töökava koostamisel tuleb lähtuda juhatusel kolmest seisukohast:

- 1) ülesanded, mida teostavad ringi liikmed ühiselt kooskäies ja mille mõju ei ulatuks palju väljapoole liikmeskonda;
- 2) ülesanded, mida tuleks liikmetel läbi viia igal ühel oma kodutalus teatud aja jooksul;
- 3) abinõud, kuidas saaks ring avaldada mõju põllu- ja kodumajandusliikude teadmiste levitamiseks väljaspoole liikmeskonda.

I. Liikmete enesearendamist võimaldaks koosolekute pidamine (üld-, referaat-, vaidluskosolekud), kõneoskuse arendamine, õpiringide tegevus, raamatukogu ja lugemislaua korraldamine, ringi oma ajakirja toimetamine ja koostamine, ekskursioonide korraldamine omavalla talusesse ja kaugemale, külaskäik naabrivala maanoorteringile, ühiste tööabinõude ja ostude korraldamine ning spordi ja mängude võimaldamine.

II. Nende ülesannete teostamiseks, mida saaks noorel läbiviia kodutalus, tuleks organiseerida töörühmad noorte huvikohaselt. Igas töörühmas olgu tegutsemas vähemalt kolm noort, kes oma tegevuses üksteisega võistlevad, et hiljem parematele noortele autasusid määrata vastavalt tehtud töö tulemus-tele. Ülesannetena töörühmades võiksid olla: keeduvilja kasvatamine, puu-

kool- ja marjaaed — vitsapaju, maasikate kasvatamine või marjapöösaste paljundamine, seemnekasvatuse ja seemnete paljundamine, taimekasvatuse põllul, katsete korraldamine, koduümbruse kaunistamine, kodujäneste kasvatamine, mesilaste pidamine, linnu- või mõne teise kodulooma kasvatamine ja mitmesuguste tööde korraldamine kodutalus.

Neis töörühmades tegutseks noored kodus.

III. Mõjuavaldamist väljapoole ja põllu- ning kodumajandusliikude teadmiste levitamist võimaldaks avaliku kõnekoosoleku, kursuse, põllumajanduskohtu, metsa- või mõne teise propaganda päeva, maanoortepäeva korraldamine, võistluste, demonstratsioonide, noorte näituste või peo pidamine.

Tegelik töökava koostamine.

Üldkoosolekule ettekandmiseks tuleb tegevusaasta kohta juhatusel poolt koos ringivanemaga koostada üldtöökava, mida üldkoosolek heaks kiidab või täiendab ja mille alusel uus juhatus töötab välja ning koostab üksikasjaliku tegevuskava eelolevaks tegevusaastaks.

Üldtöökavas

olgu märgitud ja loetletud kõik need asjaolud ja võimalused ning vahendid, millega ring võiks tegutseda eeloleval tegevusaastal ning mille järele hiljem uus juhatus saaks koostada juba üksikasjaliku tegevuskava. Üldtöökava võiks koostada lhk. 26 näitena toodud Roobe maanoorteringi töökava järele, kohandades seda vastavalt oludele

Üksikasjalik tegevuskava.

On üldkoosolek oma seisukoha avaldanud üldtöökava kohta, siis tuleb uuel juhatusel koostada üksikasjalik tegevuskava. Üksikasjalik tegevuskava nähku ette juba koosolekute ajal, käsitatavad küsimused ja võimalused koosolekute pidamiseks, samuti õpiringide tegevuseks ja õppereiside korraldamiseks.

Kodutalus läbiviidavate ülesannete teostamiseks tuleb koostada nimestik, millest näha iga liikme kohta tegutsemise ala ja tööettevõtte, millega noor tegeleb ning tegutsemise ulatus.

Mõjuavaldamiseks väljapoole olgu kavast näha, millal ja missuguste loodetavate tööjõududega korraldatakse mingit koosolekut, kursust, kohut, metsa-, noorte- või mõnd teist propagandapäeva!

Aasta peale niisuguse üksikasjaliku kava koostamine on vahest raske, kuid kindlasti tuleb seda teha lähema kolme või nelja kuu kohta. Koostatud

üksikasjaliku tegevuskava esitab juhatus võimaluse korral juba järgmiseks liikmete koosolekuks.

On koostatud niisugune üksikasjalik tegevuskava, mis antud teada kõikidele liikmetele, siis talitades ja tegutsedes selle järele kaobe peagi varem asetleidnud kurtmine ja pettumus tegevuses ning ring võib alati eduga näidata, et ta on midagi korda saanud.

Agr. End. Vint.

Maanoorteringi üldtöökava.

Üldkoosolekule esitatav töökava võiks koostada juhatus siin näitena toodud Roobe maanoorteringi töökava eeskujul. **Roobe maanoorteringi üldtöökava 1934.**

I. Ringi sisemised ülesanded ja tegutsemise vahendid liikmete ühisel kooskäimisel ja liikmete arendamiseks.

1) Üldkoosolekud tuleks korral-

Seliste maanoorteringi kõnevõistlustest osavõtjad.

dada vähemalt kaks korda kuus, kusjuures koosoleku kohana oleks tänavu võimaluste piirides igakord mõni liikme kodu. Üldkoosolekutega tuleks ühendada ka referaat- ja vaidluskoosolekud, mis määratud liikmete arendamiseks. Koosolekul käsitatavatest küsimustest oleks pooled põllu- ja kodumajanduse ning pooled külakultuuri, ühistevgevuse ja üldküsimused. Koosolekutel tuleb korraldada kõikidel liikmetel juhutada, protokollida ja mõne küsimuse käsitamisega esineda.

2) Õpiringidest algaks kohe tegutseda kõneõppimise õpiring, kuna teised algaks tegevusse enne vastavate tööühenduste tegevusse astumist.

3) Raamatukogu tuleb täiendada

võimaluste piirides ning paluda, et valla avalikust raamatukogust oleks ringi liikmetele raamatute kasutamine tasuta.

4) Ring koostab tänavu liikmete kirjatööde kogu, milleks liikmete poolt tehtud kaastöö kas ömmeldakse kaante vahele, või edaspidi isegi paljundatakse.

5) Õppereisid tuleks korraldada ainult lähema ümbruskonna taludesse.

6) Vastastikune külaskäik tuleks korraldada Varna maanoorteringiga.

7) Ühisostud ja müügid teha laiemas ulatuses möödunud aasta tegevusest. Kõik tarvilikud tööjuhised, seemned ja taime kahjuritõrjevahendid osta ühiselt ühistegelise põhimõtte alusel. Selle läbiviimiseks ellu kutsuda eriline toimikond.

8) Informatsiooniringi tegevusest, uutest algatustest ja tähtsamatest sündmustest järjekindlalt saata maanoorte häälekandjale „Maanoortele“ Tallinn pk. 54 ja kohalikkudele lehtedele.

9) Spordi- ja mängurühmades tuleb jätkata endiselt tegutsemist.

II. Liikmete poolt eriulesannete läbiviimine huvide kohaselt kodutalus.

1) Keeduviljakasvatuse rühm jätkab endiselt tegevust keeduvilja kasvatusega kahes rühmas, millest ühed alla 15 a. ja teised 15—20 a. vanad. Viimased täidavad tasuvuse arvestuse raamatud. Üle 20 aasta vanadusega liikmed peavad eraldi võistlemata.

2) Katsetevgevuse rühm tegutseks endiselt väetiskatsetega kultuurrohumaal.

3) Marjaaiapuukooli tööühendused jätkaks endiselt tegevust marjaaia osas maasika- ja puukooli alal vitsapaju

kasvatamisega ning pöösaste paljundamisega.

Lisaks eelmisele alustavad tänavu tegetsemist:

4) Seemnekasvatuse rühm, kelle otsene ülesanne oleks „Odenvaldi sinise“ ja „Majestiku“ kartuliseemne paljundamine ja saagi võrdlemine senini kodutalus kasvatatud sortidega.

5) Kodujäneste kasvatuse töörühm on juba tööga öieti alanud, sest kolmel liikmel on muretsetud kodujänesed.

6) Mesilaste pidamise töörühm algaks tegevust eeloleval suvel.

III. *Mõjuavaldamiseks väljapoole liikmeskonda ja maaelu arendamiseks tuleks korraldada:*

1) Kolm avalikku kõnekoosolekut, millest üks oleks põllu-, teine kodumajanduse ja kolmas ühistevõtte alalt.

2) Kursused tuleks korraldada jänesete kasvatamisest ja sügissuvel kasvatatud keeduviljade kasutamisest.

3) Põllumajandusliku kohtu saaks korraldada toetajate liikmete kaasabil teemil: „Lamba kaebus pere-mehe vastu.“

4) Metsapäev peaks tänavu kujunema koduümbruse kaunistamise propagandaks.

5) Heintaimede tundmaõppimiseks tuleb ringil asutada piimatalituse juures asuvalle vabale lapikesele heinataimede kollektsiooni lapp, mille kasutamiseks nõusolek ringil olemas.

6) Töövõistlused võiks tänavu korraldada noortele juurvilja harvenduses, suka ja kindakudumises ning kartulikoormises.

7) Ringi oma aastapäeva erilisel ei pühitse, küll korraldatakse aga sügisel kohalik maanoorte päev ühes näitusega Põllumeeste Seltsi ruumides. Päeva ja näituse korraldamisele kaasa kutsuda ka naberringid.

Ringi vanem:

(allkirja)

Juhatusel liikmed:

(allkirjad)

Maanoorteringi kalender-töökava.

Ringi töökava tuleb kalendriliselt nii jaotada ja teatavasse järjekorda paigutada, et tegevus sünniks ringis kogu aasta ühtlaselt.

Allpool on toodud tähtsamad ülesanded, mida tuleks teha ringi liikmetel kuude järele.

Jaanuar.

Ühisel kooskõnnisel: 1. Juhatusel koostada möödunud aasta tegevuse ja kassa-aruanne ning see esitada enne üldkoosolekut revisjonikomisjonile läbi vaatamiseks.

2. Valmistada üldtöökava põhijooned eelolevale aastale, et seda üldkoosolekule esitada. Otsida uusi tegetsemise võimalusi. Liikmete hankimine.

3. Aasta üldkoosoleku pidamine. Valimised.

4. Tööjaotus juhatusel ning ringi liikmete vahel, et võimaldada paljudele tööd ja tegevust.

5. Ajakirjanduse informatsioon. Kirjutada kohalikkudele ajalehtedele ja „Maanoored“ toimetusele möödunud aasta tegevuse ülevaatest ja uutest kavatsustest algaval tegevus-aastal.

6. Noorte ajakirja „Maanoored“ levitamine. Hoolitseda, et iga liige loeks „Maanoored“. Koguda ka „Maanoored“ tellimisi väljastpoolt liikmeskonda. Nõuda „Maanoored“ proovinumbreid ja tellimisraamatuid.

7. Korraldada avalik kursus põllu- või kodumajanduse teadmiste levitamiseks. Kursuse asjus läbirääkida kohaliku maatulundus konsulendiga.

8. Selgitada ühiselt põllumajandusliikude ajakirjade tellimist ja lugemislaua korraldamist.

9. Oma ajakirjale kaastöö hankimine ja ettevalmistamine.

10. Arveraamatute ja tööjuhiste tellimine.

11. Ettevalmistused veebruaris korraldatava iseseisvuspäeva pühitsemiseks ja põllumajandusliku kohtu korraldamiseks.

12. Seltskondliku tegevuse vilumuse ja kõneõppimise harjutamine ringi liikmete järjekordsetel koosolekutel.

13. Öpiringi tegevuse korraldamine suviste töövõtete läbiviimiseks.

14. Organiseeritud vaidluskoosolekuks ettevalmistuste tegemine ja osade jaotamine.

15. Juhatuse poolt üksikasjaliku töökava väljatöötamine.

Kodutalus: 1. Isikliku arveraa-matu sisseeadmine.

2. Kodujänes kasvatus: Tapaloomade tapmine. Puuride valmistamine.

3. Mesilaste pidamine: Hoolitseda rahuliku talvetamise eest. Lennuaugud puhastada lumest. Uute raamide ja töötamisvahendite valmistamine.

4. Linnukasvatus: Kanade liikumise ja tegevuse eest hoolitsemine. Talvine söötmine.

5. Metsandus: Käbide korjamine, kuivatamine ja seemnete kogumine paremate puude küljest.

Veebruar.

Ühisel kooskäimisel: 1. Jaanuarikuul tegemata jäänud ülesannete läbiviimine.

2. Kodutalu töörühmade võimaluste selgitamine ja üksikasjaliku töökava viimistlemine järgmisele koosolekule esitamiseks.

3. Öpiringides ja liikmete koosolekutel töö jätkamine.

4. Vabaduspäeva pühitsemine, või põllumajandusliku kohtu korraldamine.

5. Ettevalmistused märtsis mõne propaganda päeva korraldamiseks.

6. Kursuste korraldamine ja osavõtmine.

7. Töörühmade koostamise järele selgitada tarvisminevate tööjuhiste hulk ja need ära tellida.

8. Tarvilikud varasemad seemnete ühistellimisnimestikud koostada. Tellimistel hankida soodustusi. Varasemate seemnete tellimised ära saata.

9. Töövõistluste korraldamine naisliikmetele kas kartulikoormises, varrastel kudumises või pesu triikimises.

10. Hoolitseda, et võimalikult iga liige saaks koosolekuid juhatada ja protokollida.

11. Seltskondliste mängude ja ajavaite õppimine ühisel koosolekutel.

Kodutalus: 1. Kodujänesekasvatus: Kodune nahkade parkimine. Puuride valmistamine.

2. Mesilaste pidamine: Samad ülesanded nagu jaanuaris. Koguda ja sulatada vaharaasukesed ja vanad kärjed.

3. Kanakasvatus: Raskem talvekuu lindudele. Hoolitseda nagu eelmisel kuul.

4. Kasulikkude lindude söötmine ja nendele kevadeks puuride valmistamine.

5. Marjaaed. Kirsi-, ploomi-, õuna- ja pirnipuudelt pookokste lõikamine ning nende asetamine kevadeni alleshoidmiseks.

Märts.

Ühiselt kooskäies: 1. Veebruarikuul ülesannete jätkamine enesearendamiseks ja seltskondliku vilumuse omandamiseks.

2. Öpiringides töö jätkamine.

3. Kavatsatud propaganda-päeva läbiviimine.

4. Tarvisminevate seemnete ühistellimise nimestikud koostada ja tellimised ära saata.

5. Saadud seemnete idanevuse järeleproovimine.

6. Kursustest ja maanoorte talipäevadest osavõtmine.

Kodutalus: 1. Kodujänesekasvatus: Emade esimesed paaritused.

2. Mesilaste pidamine: Hoones talvitanud mesipuud varakevade puhul aeda suvikohtadele viia. Sööta toidupuu-duse korral.

3. Linnukasvatus: Hoolitseda sööt-mise eest. Munemispesad korraldada.

4. Keeduviljaaed: Seemnete idanevuse järele proovimine. Varaste aia-viljade seemned (salatid, tomatid, sellerid, kurgid, suvelilled) külvata tuppa väikestesse kastidesse või kaussidesse, kust lavadesse istutatakse. Varased kartulid panna idanema.

5. Puuviljaaed: Viljapuude tüved puhastada vanast lahtisest koorest kraapimisega. Puude pritsimine viljaku karbolineumiga.

April.

Ühiselt tegutsedes: 1. Eelmiste kuude eeskujul koosolekute jätkamine seltskondliku vilumuse harjutamiseks. Suuremal arvul koosolekute korraldamiseks viimane kuu.

2. Kui tellimata veel tööjuhised või mõned seemned, siis viimane aeg selle läbiviimiseks.

3. Kavatsatud avaliku koosoleku läbiviimine.

4. Ettevalmistused metsa- ja emade-päeva korraldamiseks. Puude ja põõ-

saste muretsemiseks soodustuste hankimine.

5. Suviste tööruhmade üksikasjalikud töökavad olgu täielikult koostatud.

Kodutalus: 1. Jänesekasvatus: Toita kandvaid emasid ja poegi tugevalt. Uuesti paaritada.

2. Mesilastepidamine: Puhastuslend enamuses sel kuul. Temperatuur varjus +7° C, oodata puhastuslendu. Teha selleks tarvilikud eeltööd. Temperatuur +16°, puhastada põhjad. Katta zooljalt. Puude värvimine. Täita hoolega tööjuhise märkused.

3. Linnukasvatus: Haudumismunade kogumine ja alalhoidmine 10—12° C juures igapäevase pööramisega. Kal-kuni hauduma sundimine või loksuja kana muretsemine. Munade hauduma panek.

4. Keeduviljaaed: Maakoha välik. Väljamõõtmine. Kaali- ja fosforiväetiste väljakülvamine. Varased redised, salatid, porgandid, petersellid ja herned välja külvata kuu lõpul. Kapsa ja kaalika seemne külv peenrale.

6. Marjaaed: Viljapuude ja pöösaste istutamine. Vanade pöösaste harvendamine, kuivanud oksade kõrvaldamine. Viljapuude pritsimine karbolineumiga ja karusmarja pöösaste pritsimine kasoraaniga.

7. Katsetegevusrühmal lapid välja mõõta ja kaali- ning fosforiväetised välja külvata.

8. Koduümbruse kaunistamiseks alata esimeste töödega elumaja ümbruses.

E. Vint.

Meie maanoorte töö.

Aia- ja täienduskoolide õpilaste köögiviljakasvatuse võistlus Harjumaal.

Möödunud suvel toimus juba neljandat aastat alg- ja täienduskoolide õpilaste köögivilja võistluskasvatus, millest iga aasta keskmiselt võtnud osa 300—400 noort 25 koolist. Võistluse korraldajaks on olnud maakonna maatulund. konsulent maavalitsuse ja põllum. keskkorganisaatsioonide ainisel toetusel. Tegelik võistluse läbiviimine kohtadel ja tulemuste hindamine sündis kohalikkude pim. nõuandjate poolt.

Maanoorte põllumajandusliku tegevuse arendamisel on need võistlused andnud häid tulemusi.

Möödunud suvisest võistluskasvatusest võttis osa 276 õpilast 26 koolist.

Iga võistleja sai kevadel tasuta järgmisi seemneid:

1. Kaalikas „Krasnoselski“ 5 gr. — 4 rtm. maa jaoks. 2. Porgand „Nonplus Ultra“ 20 gr. — 3 rtm. maa jaoks. 3. Sigur „Magdeburg“ 4 gr. — 3 rtm. maa jaoks. 4. Sibul „Bronks“ 3 gr. — 2 rtm. maa jaoks. 5. Hernes „Nonplus Ultra“ 20 gr. — 3 mtr. maa jaoks. 6. Kurk „Muromi“ 3 gr. — 8 rtm. maa jaoks. Kokku 25 rtm. Kapsataimi 5 kuni 10 rtm. jaoks muretssid õpilased omal kulul.

Juhisena töö juures tarvitati ÜENÜ väljaandel ilmunud „Juhis I Taime-

kasvatuse alad“ ja T. Reimi „Köögivilja kasvatus“.

Hindamisel võeti arvesse maahinne, väetamine, kastmine, eriti puhtus ümbrust ja saak. Võistlejatest hinnati esimese auhinna vääriliseks 100, teise auhinna vääriliseks 118 ja kolmanda auhinna vääriliseks 58.

Võib märkida, et võistluse kordaminekule on suuresti mõjunud kohaliku õpetaja suhtumine asjasse. Kohtadel, kus õpetaja täie huviga võistluse korraldamisest osa võtnud, on ka tulemused kiiduväärt.

Mitmes kooliringkonnas korraldati sügisel õpilaste kasvatatud köögivilja näitusi, mis said ümbruskonna suure huvi osaliseks. Esineti väljapanekute ja saadi auhindu.

Võistluse auhinnad jagati enamasti välja koolides õpilaste jõulupuul. Auhindadeks olid nägusad diplomid Põllutöökojalt, põllumajanduslik kirjandus maavalitsuse toetusena ja oma väljaanded E. Põllumeeste Keskseitsilt ning ART. Põllumajandusliidult.

Järgneval aastal on kavatsus võistluskasvatust jätkata ja võimaluse korral tegevust laiendada ka marjaia osale. Agr. A. Soovik.

Kodijärve noorteklubi tegevusest.

Kodijärve Noorte Maatulundus-klubi, Tartumaal asutati 27. veebruaril 1930. Alul oli liikmeid vaid 10. Nendest 5 asusid kasvatama söödajuurvilja ning samapalju keeduvilja. Ühise ettevõtetena toimus ka arvepidamine, mille põhjal koostati sügisel aruanded. Korraldati õppereis Kirepi parematesse taludesse ja esineti Vana-Kuuste põllumajandusnäitusel, kus saadi kaks esimest ja kolm teist auhinda.

1931. aastal tegutses juba laiaulatuslikumalt, 27 liikmega. Nendest teotseesid 7 sööda-juurvilja, 7 heinaseemne, 5 noorte õunapuude, 3 keeduvilja ning 2 sooloherne kasvatusel alal. Esineti Tartu näitusel juurvilja kasvatusel alal, saades teise auhinna. Talvel korraldati loenguid neljapäeviti „Pikksaases“, kus esinesid kohalikud tegelased: vallasekretär, kirikuõpetaja, kooli juhataja ja jaosk. konsulent-agronoom ja kontroll-assistent, ning aianduse ja linnukasvatuse instruktorid. Korraldati veel vaidluskoosolek teemil: „Kas linn või maa“, kus maa võitjaks jäi, ning lõbus koosviibimine õhtul.

1932. a. kevadel korraldati emadepäev ja metsapäev. Suvel jätkati eelmise aasta ettevõtteid ning uutena veel: võrdluskatsete, kodukaunistuse ja seemnekasvatusalad. Esineti Tartu näitusel, saades esimese auhinna. Korraldati kaks õppereisi. Detsembrikuul korraldati kaks kursust, üks vorsti- ja teime tordi-küpsiste kursus, kus oli umbes 50 osavõtjat. Uuel aastal korraldati kursuste lõpul teeõhtu, mis andis klubile 13 kr. puhast ülejääki.

1933. aastaks oli klubil tellitud järg-

mised ajakirjad oma lugemislauda, mis asub Pastaki ruumes: „Põllumees“, „Põllumajandus“, „Uus Talu“, „Eesti Noorus“, „Aed“, „Tervis“ ja „Maanaise Kodu“.

Kevadel pandi alus spordiosakonnale, kes siis võrkpalli ning muid spordi tarbeid muretses. Esineti Tartu näitusel, saades teise auhinna ning Kr. 23.—

Sügisel, 24. sept. pidas klubi ise omavahelise tööde näituse, kus said 13 liiget esimese auhinna, 9 teist ja 4 kolmandat auhinda.

Auhindu andsid järgmised isikud ja asutused:

M. Jänese suuräri Kr. 30.— rahas; Tšiilisalpeetri büroolt Kr. 18.— eest tšiilisalpeetrit; Kodijärve vallavalitsuselt Kr. 5.— rahas; Kodijärve maanaisete seltsilt Kr. 3.— rahas; kirjanik Ed. Tasalt kirjandust Kr. 10.50 eest; Põl-lutöökojalt diplomid Kr. 5.— eest ja peale nende palju teisi asutusi, kokku Kr. 99.40 väärtuses.

Näitust oli vaatama tulnud umbes 500-pealine rahvahulk.

Õhtul peeti koos Kammeri klubiga põllumajanduslik kohus „sea üle“, kus „siga“ võitjaks jäi.

Detsembrikuul algasid jälle neljapäeviti loengud, kus esinesid kohalikud tegelased, kavas on veel: Eesti Haridusliidu lektoreid ja paar arsti Tartust.

1934. aastaks on ette nähtud rida kavatsusi: esimene noorte päev pidada Kodijärves. Korraldada kursusi, teeõhtuid, pidusid ja vaeluskoosolekuid. Raskusi teevad piiratud anelised võimalused ja oma ruumide puudus.

Leo.

Maanoorterühvide tööst.

Rahvaülikool Hanilasse.

Hanila rahvahariduse seltsi juhatus otsustas eeloleval talvel korraldada n. n. liikuva rahvaülikooli, mille kavas on ette nähtud põllumajanduslikke ja üldhariduslikke loenguid. Loengud toimuvad Hanilas, Massus ja Mõisakülas ja kestavad detsembrikuu algusest kuni 30 aprillini.

Seliste maanoorte ring on oma tegevuskavas erilist tähelepanu juhtinud

koduümbruse kaunistamisele, mis tahtakse läbi viia plaanikindlalt. Tegevus algas võistluspõhimõttel möödun. sügisel liikmete vahel ja kestab üks aasta. Lähemal ajal korraldatakse kõnevõistlus teemil: „Koduümbruse kaunistamine on maanoorte kohus“. Ringil on oma lipp, märk ja hümn.

Tõlluste maanoorte ring on aasta tegutsenud ning võis 12. nov. ringi aastapäeva pühitseda. Lühikese tegevuse

ajal on noored korraldanud mitmed kursused ja enesearendamise koosolekud.

Käesla maanoorte ring pidas 11. nov. Käesla algkooli ruumides oma liigete põllusaaduste ja käsitööde näituse ühes lõikusepeoga. Näitusel olid välja

pandud mitmesugused aia-, keedu- ja juur- ning keeduviljadest valmistatud moose, sahvtsidid, jookke aia- ja metsamarjadest ning lehtedest valmistatud teed. Ka olid naisliikmed valmistanud väga ilusaid ja otstarbekohaseid käsitöid.

Noorte isetegevus kutsekoolides.

Jäneda Põllutöökeskkoolis

kooli jõulupuu juures tehti teatavaks õpilaste võistlustööde tulemused. Auhinna vääriliseks tunnustatud ümbrikud avati, kuna mitte auhinnatavad ümbrikud põletati.

Väljakuulutatud teemidest olid kirjutatud töid, mis oli komisjon tunnustanud auhindade väärilisteks:

- 1) Aia tähtsus talumajapidamises — Joh. Veltstein I auh., Edg. Tomson, I auh. ja V. Lüübek, III auhind.
- 2) Veise piim inimtoiduna — G. Martinson, I auhind.
- 3) Kas tasub praegu kunstväetist tarvitada — V. Lüübek, II auhind.
- 4) Maakarja tähtsus meie oludes — Fr. Saarts, III auhind.
- 5) Kas sõnniku- või puhaslaut — V. Lüübek, III auhind.

Auhindadeks anti väärtuslikumat eestikeelset põllumajanduslikku kirjandust. Üldse oli sisse antud 17 tööd.

1934. a. kuulutati välja järgmised võistlustööde teemid:

1. Ühistegevuse tähtsus Eesti riikliku iseseisvuse tekkimises.
2. Veiste turundamine.
3. Rahvustunde tähtsus Eesti riikliku iseseisvuse kindlustamisel.
4. Kartul hobuste ja veiste söödana.
5. Press-sööda tähtsus, valmistamise võimalused ja viisid.
6. Tõuaretuse alused ja abinõud.
7. Koduümbruse korrastamine ja kaunistamine.
8. Puuvilja kasvatamise võimalused talus.
9. Kas juurvilja või kartuli viljamine loomasöödana.
10. Võitlus „Vargamäega“ Tammsaare „Tões ja õiguses“.
11. Carl-Robert Jakobson Eesti ühiskonna juhina.
12. Karjakoplite asutamine ja nende tähtsus suvistel veiste söötmisel.
13. Piim talu tuluallikana.
14. Tähtsamaid puuviljakahjureid ja nende tõrje.

Kuidas tellida „MAANOORED“?

Eesti Põllumeeste Keskseltsi väljaandel ilmub „Maanoored“ 1934. aastal eraldi väljaandena üks kord kuus ja maksab 120 senti aastas, ning 65 senti põolaastas.

Igale „Maanoored“ sõbrale, kes teistelt aasta-tellimise vastu võtab ja aadressi ühes rahaga talitusele ärasaadab, anname vaevatasuks 20 senti eksemplari pealt. Selle summa võib iga tellimiste koguja tellimiste rahast kinni pidada. Viie aasta-tellimise vastuvõtja saab „Maanoored“ enesele tasuta.

Odavam rahasuutmise viis on kohalikus postiasutuses raha sissেমaksmine Eesti Põllumeeste Keskseltsi jooksvale arvele nr. 153. Selleks tuleb postkontorist osta sissেমaksu kaart (sinine), mis maksab ühe sendi. Kaartile märgitakse saadetava rahasumma suurus, aadress ja üralõigatavale osale võib kirjutada tellijate aadressid. Sarnase kaartiga raha saatmine maksab iga 10 kr. ehk selle osa pealt 1 sent ja põhimaksuks 5 senti. Tellimisi võib saata ka kinnises kirjas postmarkidega, võib tellida kõigi vabariigi postiasutuste vahetluse kaudu.

Tellimised ja järelepärimised saata: Tallinn, pk. 54, „Maanoored“ talitus.

Aiandus- ja mesindustarbeid

põllumajanduslikku kirjandust,
peitsimis-aineid,
tolmutamise preparaate,
puukoolide saadusi,
hästiidanevaid aed-, juur- ja teravilja-,
lille- ja igasuguseid heina-

seemneid

saate oma tegevuseks soodsate hindadega

Eesti Seemnevilja Ühisusest

Peakontor:

Tallinnas, Valli tän. 6, telefon 426-36.

Osakonnad ja esindajad igas linnas.

Noored põllumehed!

Vaatamata kroonikursi langusele, sel aastal

Tšiilisalpeeter

on tunduvalt odavam kui möödunud aastal.
Seega on tõusnud ka tšiili tulukus nii nisu,
rukki kui ka juurvilja väetamisel.

Sisaldab 16 % puhast salpeeterlämmastikku.